

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXII. évfolyam 4. szám

BUDAPEST

2013. július-augusztus

*Szállj le most
a mennyből,
életnek Kenyere,
Tápláld lelkünket
az örök életre!
(436. dics. 6. v.)*

Krisztus nekem

*és minden hívőnek meghagyta,
hogy egyek a megtört kenyérből
s igyak a nekem nyújtott pohárból az ő emlékezetére.*

*Ezzel együtt megígérte, hogy az
ő testének feláldozása és meg-
törtetése, vérének kiontása a ke-
reszthen értem is éppúgy megtör-
tént, mint ahogy két szemem-
mel látom, amikor az Úr kenye-
rét nekem megtörik és a kelyhet
nekem odanyújtják.*

*És azt is megígérte, hogy az ő
megfeszített teste és kiontott vé-
re olyan bizonyosan táplálja
lelkemet az örök életre, mint
amilyen valóságosan eszem a
kenyérből és iszom a kehelyből,
amelyet Krisztus testének és vé-
rének jegyeként az Úr szolgálja
nekem átad.*

*(Heidelbergi Káté új fordítása,
75. felelet)*

Elnökünk
80 éves
(16. oldal)

**13. Országos
Konferencia, Tahi**
(18. oldal)

A nagy fazekas

Dr. Ravasz László

Jer. 18,1-6.
A Szentírás a fazekasról két példázatot mond. Mind a két példázatot a legnagyobb titkot szemlélteti: hogyan alakítja Isten az embert nemzetté és személylé.

Erre igen alkalmas eszköz a fazekas példázata. Gondoljunk arra, milyen hitvány sár az, amiből a fazekas alkot, s milyen csodálatos műremeket tud előhozni ebből

– az anyagból. – Gondoljunk arra hogy a fazekas lelkében kész a művészi terv, senki sem tudja, senki sem látja, csak ő, s ő is csak lelki szemével, és íme, a tehetetlen anyag felöltözi ezt a belső, lelki, dicsőséges formát és ezzel látható valósággá teszi. Gondoljunk arra, hogy az anyag két dolgot művelhet csupán: rá bízta magát az alkotó kézre, engedelmeskedik a formáló gondolatnak, s ha ez megvan, megőrzi a benne testet öltött isteni mintát úgy, hogy csak akkor lehet elvenni tőle, ha pozdorjává töri.

Nézzük meg a Láthatatlan Kéz sorsalkotó munkáját.

István király nagyságát éppen az méri, hogy ő is nemzetmintázó volt. Ha azt nézzük, miből mit csinált, azt kell mondanunk, ő volt eddigelé a legnagyobb magyar nemzetformáló személyiség. – Az,

hogy keresztyénné tette a magyar népet; az, hogy belekapcsolta a közép-európai germán műveltség nagy közösségébe; az, hogy megvetette a magyar államiság fundamentumát a nemzeti és keresztyén királyság hatalmi tényében: mind igaz, de csak rész igazság. A valóság az, hogy István király meglátta a magyar nemzetálmam isteni mintáját, azt a belső formát, lelki alkotót, mely

ennek a népnek itt a Duna–Tisza közén célt és értelmet ad: ez a nép legyen egészen Krisztusé, hogy egészen önmaga lehessen. Csak úgy legyen Krisztusé, ha önmaga lehet,

de önmaga csak akkor lehet, ha valóban Krisztusé.

Ezért akart olyan egyházat, amelyik senki mástól ne függjön, csak a Krisztustól. Ezért vetett alapot egy olyan államszervezet számára, amely a király és a nemzet hatalmi egyensúlyában a rend és szabadság örök feszültségét feloldotta és egyiket a másikkal biztosította. Ezért indított meg egy olyan társadalmi fejlődést, amely az uralkodó osztályokat alulról és kívülről mindig friss vérral táplálja; azért tette életparancsá a magyar számára: európaivá lenni s mindig jobb magyarrá lenni – Európa érdekében.

Szent István mellszobor, Apatin/Szerbia

A nagy fazekas

Ez az alapminta ezer év során sok módosulást és alkalmazkodást elbír. Következett belőle a középkori nemzeti királyság éppúgy, mint a magyar parlamentarizmus, következett belőle az egyház világi dicsősége, mint a barokk reformációban való megújíthatósága; Mátyás király éppúgy az ő nyomdokain lép, mint Bethlen Gábor vagy Széchenyi István, s trónja körül éppúgy helye van László királynak, mint Zrínyi Miklósnak vagy Tisza Istvánnak.

Műve minden magyart minden időben érint, mert az egész nemzetre vonatkozik, és a nemzet minőségében a nemzet sorsát dönti el; addig él a magyar ezen a földön, amíg őrizi a szentistváni mintát: minél magyarabb és minél Krisztusibb életet él.

István király szellemkeze ezt a mintát adta ennek a népnek, legyen ez a láthatatlan lelki kéz örökre áldott!

De ezt is azért tudta megtenni, mert *rajta is egy még hatalmasabb kéz dolgozott: Isten keze.* Alakja úgy szállott ránk, ahogy a korszak, a hagyomány, a legendaírás és tudományos általánosítás ránk hagyta: beillenék százada bármely dómjába oltárképnek, üvegfestménynek, kőszobornak, hősnék keresztyén epikába. – Minket azonban az érdekel: ember volt, por és hamu; egy darab sáranyag azon a korongon, amelyen Isten az ő cserépedényeit formálja. Ember volt, magyar volt, férfi volt és a Krisztusé lett.

Senkinek sem volt nehezebb keresztyénné lenni, mint István királynak. Nem volt misztikus vagy elmékedő: mindenestől fogva gyakorlati ember volt; életét harmezőn, tanácsulésen és bírói székben ülte le. *Óh, hétköznapi nehéz keresztyénsége!* – Nem vonulhatott el a világtól szerzetesi szegénységbe és a remeték békességébe; a korszak ormán állott – mint egy ostromlott bástyán –, s kora ifjúságától késő vénységéig tűzzel és vassal, karddal és puskakézzel életre-halálra védte a várat. *Óh, a véres harcok nehéz keresztyénsége!* Nem fogózkodott bele tömegekbe, akik magukkal ragadják, baráti kezekbe, amelyek segítenek és emelnek: mindenki ellensége volt, aki a fajtájához tartott; minden barátja vérben idegen volt; nem értette senki meg egészen, s mikor a pogányokat irtotta, testvér-gyilkosnak mondták, mikor a német ellen szállt hadba, hűtlen szövetségesnek, hitszegőnek. *Óh, félreértések és elhagyatottságok nehéz keresztyénsége.* –

Az élet csúcán királyi asztaloknál ült: kenyere keserű volt, itala könnyektől sós. Mindent elveszített, ami kedves volt; mindenkit eltemetett, akit szeretett: azzal a félelemmel szállt alá, hogy amit épített, összeomlik, mint egy rosszul lecövekelt bíbor-sátor a novemberi viharban, *óh, családások és áldozatok nehéz keresztyénsége!*

És mégis hős volt, szent volt, nagy volt. Igen, mert Krisztus keze, ez a láthatatlan Kéz, megragadta, felemelte, rátette örök szerelme pörgő korongjára és alakítani kezdte. – Hétköznapi taposómalmában Ő volt az ünnepe, az ihletése; retentő harcaiban Ő volt békessége és győzedelme; félreértésekben és elhagyattságban a jó út bizonyossága és a helybenhagyás pohara; az élet elvesztegetésében egyetlen egy nyereség és a nagy áldozatban a keresztnagy áldozója. Minden, ami lett, minden, amit tett, egyetlen egy ősi titokzatos erőnek eredménye: *a szentistváni mű egyszerű vetülete a szentistváni hitnek! Az ország legnagyobb misszionáriusa!*

És most egy harmadik kéz látomása sugárzik felém. Az a kéz, amely István király által mintázta a magyar nemzetet, amely Krisztus keze által alakította István király személyét, az Egyetlen Művész keze: az Isten keze. Ő az örökkévaló fazekas; mi, nemzetek, szentek és gonosztevők, királyok, egyesek és embermilliók mind, mind véres, könnyes sár, s ebből mintáz az eleveelrendelés zúgó korongján – jövendőt. (Mát és holnapot.)

Érzed-e, magyar népem, ezt a szuverén kezet? Kemény kéz és igazságos kéz; jaj neked, ha nem engedelmeskedel! De irgalmas kéz is: tud várni, tűrni, újra kezdeni, bízni magában és hinni művében. Ezer év tanítja, a csillagok üzenik, a kövek kiáltják, kinyilatkoztatás, történelem és lelkiismeret hármasszoros bizonyítétele erősíti a művészi tervet, melyet az Örökkévaló elibénk szabott; magyarabb magyar, krisztusibb keresztyén élet. Ebben a formában leszünk sár és agyag, művészi alkotás, páratlan érték, isteni csoda. Ez az örökségünk: csak akkor vehetik el, ha porrá zúztak; enélkül sár és por vagyunk.

Igen, mi megáldjuk ezt a kezet és engedelmeskedünk. Nem félünk formáló erejétől, tüzes kemencéitől; várjuk, hogy belénk töltsé dicsősége nárdusoláját!

(Az István évet megnyitó istentiszteleten, 1938)

Az Ige körül

Nem is tudott itt egyetlen csodát sem tenni

Kiről írja ezt Márk evangélista? Bármilyen hihetetlen, Jézus Krisztus az, aki nem tudott csodát tenni. Lehet az, hogy a Fiú Isten – mennynek és földnek teremtője – valamit nem tud megtenni?

Még egy alkalommal olvastunk arról, hogy Jézus nem tudott megtenni valamit, ez pedig a kereszten történt: „Másokat megmentett, magát nem tudja megmenteni”. – De ezt nem az evangélisták állapítják meg, ők csak lejegyzik a gúnyolódó írástudók és főpapok szavait (Mt 27,42; Mk 15,31; Lk 23,35).

A közelmúltban olvastuk a bibliaolvasó kalauz szerint Márk evangéliumából Jézus Krisztusnak a názareti látogatását (Mk 6,1-6). Előtte már Jézus lecsendesítette a viharos Genezáreti tavat, a gadarai megszállottból egy légiónyi ördögöt űzött a disznónyájba, meggyógyította a vérfolyásos asszonyt, és feltámasztotta Jairus leányát... és mindez ment neki – mai szóhasználattal.

Mi volt a baj akkor Názáretben? Miért nem tudott ott csodát tenni?

Ezt olvasva először segítségére szerettem volna sietni Jézusnak, és kezdtem menteni magamban, hogy biztos csak rossz a fordítás, és nem arról van szó, hogy nem tudott, hanem, hogy nem akart. Bátorításul szolgált ebben maga a Szentírás is, hiszen ugyanerről az eseményről Máté úgy emlékezik meg, hogy „Nem is tett ott sok csodát a hitetlen-ségük miatt” (Mt 13,58).

Igyekeztem persze nem járt eredménnyel, mert a fordítás jó, s valóban azt jegyezte le Márk, hogy Jézus nem tudott csodát tenni. Be kellett látnom, hogy ha az én véleményem eltér a Szentírás kijelentésétől, akkor az én véleményemet kell felülvizsgálni, és nem a Bibliát átírni!

Mi volt a helyzet Názáretben? Leginkább a Lukács által lejegyzett, legrészletesebb leírás visz közel az eseményhez (Lk 4,16-30). Jézus Názáretben, egy kis galileai faluban

A presbiter munkamezeje (16.)**Az egyházközségi könyvtár**

„Megint beszélünk, s csak beszélünk,
A nyelv mozog, s a kéz pihen:
Azt akarják, hogy Magyarország
Inkább kofa, mint hős legyen.”
(Petőfi Sándor)

A reformáció „sikertörténetét” a könyvnyomtatás feltalálása és alkalmazása mozdította elő. A XV. században az „innováció” csúcs Gutenberg nyomdája. A sajtó előállítását pedig a Biblia sokszorosításának kívánalma szorgalmazta. Magyarországon a XVI. században a nyomdák 95%-a protestáns alapítású. Kellő pillanatban terjedt el az Újszövetség, a káté, imakönyv, „postilla” prédikáció-gyűjtemények. A török birodalomban, török uralom alatt ugyanis tilos volt nyomda létesítése. Mégpedig halálbüntetés terhe mellett!

Sárvár, Pápa, Alsólendva, Debrecen, Kolozsvár, Brassó és a többi nyomda emlékeztet arra, hogy a hit nemcsak szóbeliség útján, hanem olvasás által erősítendő. A hitépítő irodalmat követően a reformátorok különböző tudományágak első köteteivel alapozták meg a magyarnyelvű kultúrát. Nem csoda, ha a népesség 95%-a protestáns lett!

A reformáció ma is arra kötelez, hogy hitismeretünket írásban is terjesszük és tanuljuk. Ehhez szükségesek a gyülekezeti kölcsönkönyvtárak. (Régen református olvasókörnek nevezték ezeket.) Az ausztriai Felsőőrött (Oberwart) már 120 évre tekinthet vissza az „olvasóköri”. (Nálunk általában – és sajnos – parókiális könyvtárrá zsugorodtak ezek, melyek a lelkesítő továbbképzést szolgálják.) A kommunizmus idején – amikor csak a marxista irodalom és tudomány „virulhatott” és egyeduralkodott – sok gyülekezeti nyilvános könyvtár megsemmisült.

Alapítsuk meg őket újra! Ehhez olyan presbiter kell, aki nemcsak

hogy szeret olvasni, hanem aki szívügyének tekinti gyülekezete hitbeli művelődését.

Magunk jó néhány gyülekezeti könyvtárat alapítottunk, vagy meglévőt gyarapítottunk külföldi magyar szórványokban, de idehaza is. Mindeközben számos tapasztalatot szereztünk.

1. Mindenütt örömmel fogadták és utóbb kérték az olvasmányok bővítését. Tehát nem igaz az, hogy az internetes világban nem szeretnének olvasni.

2. Az olvasmányok helyreállítják a devalválódott ígéhirdetések tekintélyét. Ugyanis a tapasztalat szerint az ún. ígéhirdetések panelekből állanak, s ezeket kaleidoszkóp-szerűen összekeverve jönnek létre újabb prédikációk. A prédikációs kötetekkel is már óceánokat lehetne feltölteni. Ha pl. a csodás egyiptomi szabadulásról szól az ígéhirdetés, egy olvasmány által pontosítható a fáraók kiléte. Így újra egy „szellemi GPS rendszerbe” kerül vissza az ígéhirdetés.

3. A gyülekezeti könyvtár először kisméretű könyvekből álljon. Az egyháztörténetnek nem kell 10 kötetesnek lennie. 40 oldalasak is vannak...

4. Az egyházközség tagságának minden korosztályát figyelembe kell venni.

5. A könyveket kezelő presbiter ismertesse is a rendelkezésre álló írásokat. Beszéljen rá mindenkit az olvasásra és érzékeltesse az olvasás gyönyörűségét.

6. A könyvtárban elsősorban bibliaismertető, egyháztörténeti, lelkigondozói tárgyú könyvek, traktátusok legyenek. Amikor ezek rendelkezésre állnak, akkor kiterjeszhető az állomány hitvalló írók szépirodalmi műveire. (Szlovéniai magyaroknak vittünk anyanyelvű mezőgazdasági könyveket is, hogy korszerűen tudjanak gazdálkodni...) Az olvasó ember nem manipulálható és nem sülyeszíthető Cola- és rákogumi-fogyasztó populációvá!

P. V.

nőtt fel. Ismerte mindenki az ács fiát, aki ott élt, dolgozott közöttük, ott éltek testvérei is. Bizonyára korábban is eljárt a zsinagógába szombatonként. De elkerült a faluból, s csak híreket hallottak felőle, hogy állítólag csodákat tesz, tanítványokat gyűjt maga köré, és járja az országot. Még büszkeség is tölthette el a falubelieket – no lám, nem is olyan jelentéktelen hely ez a falu, híres ember származik belőle! S egyszer csak ez a híres ember hazalátogatott szép szerényen, minden felhajtás nélkül. Szombaton pedig elment a zsinagógába, mint minden más hithű zsidó. No, biztos itt fogja megmutatni tudományát – gondolták talán sokan. Vette is az irat-tekercest, és az aznapi olvasmányt kezdete olvasni Ézsaiás könyvéből: *Az Úrnak lelke van én rajtam, mivelhogy felkent engem...* Amikor befejezte az olvasást, „összegöngyölítve a könyvtekercest, átadta a szolgának, és leült”. A várakozás nőtt – mi lesz már, mikor jön a csoda?! És Jézus csak annyit fűzött hozzá, hogy „Ma teljesedett be ez az írás fületek halatára.” Vagyis, más szavakkal: én vagyok a Messiás, akit Izráel népe egy évezrede vár!

Az Ige körül

A csodák, a szenzáció kellett volna a falu népének, nem a Megváltó, mert lehetetlen, hogy ő lenne az. Hisz itt élt közöttük testvéreivel együtt, innen ment el, és nem a mennyből szállt alá nagy fényességgel, angyalok karával. Nem ilyen Messiást vártak, ez nem lehet Ő. Nem hittek neki, nem hittek benne! És „a zsinagógában mindenki megtelt haraggal, felkeltek, kiűzték őt a városból, és elvitték annak a hegynek a szakadékáig, amelyen városuk épült, hogy letaszítsák”.

De Jézus átment köztük, és eltávozott. Csodákról egyáltalán nem olvasunk Lukácsnál. Pedig hát nem csoda az egymagában, hogy a dühös tömeg gyilkos indulattal viszi ki a városból, és Jézus mégis sértetlenül megy át közöttük!? Máté arról tudósít, hogy „nem is tett ott sok csodát a hitetlenségük miatt”. Ha pedig Márk leírását gondosabban olvassuk, kiderül, hogy azért Jézus tett csodákat Názáretben is, betegeket gyógyított, de **azon kívül** nem tudott más csodát tenni.

Jézus csodáinak – akár a mi életünkben is – nem az elsősorban a célja, hogy hitet ébresszenek, hanem hogy megerősítsék a meglévő hitünket. Hit nélkül vagy talál az ember valami ’racionális’ magyarázatot a csodákra – a bibliai csodákra épp úgy, mint mai világunk csodáira –, vagy elveti őket, hogy nem úgy történt, illetve meg sem történt. Názáret lakossága ’racionális okokból’ elvetette azt a változatot, hogy Isten Fia jelent meg közöttük. Ezért mondja Máté, hogy *hitetlenségük miatt* nem tett ott sok csodát. Márk pedig az ember felől nézve fogalmaz így, hogy *nem tudott egyetlen csodát sem tenni*.

Ahol Jézust nem mint Megváltót, mint Fiú Istent fogadják, onnan Ő eltávozik, átmegegy közöttük, más vidékre megy, oda, ahol befogadják az evangéliumot.

Jaj, nehogy ez legyen a Jézus nevét gyűlölő, keresztyén gyökereit is megtagadni kész európai civilizációnk sorsa!

És te, presbiter testvérem, látod életedben az Úr Jézus csodáit? Neki adsz hálát értük?

Dr. Viczián Miklós

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSEG KÖRLEVELÉ

A megkegyelmezett magyar maradék

„Kis nép is lehet nagy nemzet, ha Krisztus-követőkből áll.”

Abraham Kuyper (1837–1920)

Holland református lelkész, egyházszervező, miniszterelnök

A magyarság sorsának egyik legmeghatározóbb napja volt 1947. február 10-e. Minden jóérzésű embert megindító, megdöbbentő, ugyanakkor vigasztaló írás áll a *Magyar Presbiter* 1947. évi 2. száma címlapján, mindjárt az első hasábján, szinte felkiáltójelként. Már múltkori számunkban is olvashattunk magyar mártírjainkról, a II. világháború poklában helytálló magyar reformátusokról, most pedig a háborút követő, máig ható döntés friss élményében osztozhatunk. A szó ismét a már múltkor is idézett *Dobos Károlyé*, ki ekkor is még a Fasori templom lelképásztora volt, Szabó Imre esperes mellett.

Dobos Károly (1902–2004)

*

Érdeemes előzőleg felvillantani – legalább címszavakban – az ekkortájt megjelenő felhívásokat, megrázó írásokat, jajkiáltásokat:

Ugyanennek az 1947-es 2. számnak mindjárt a 2. oldalán dr. Bíró Sándor a szlovákiai magyarok életének legnagyobb mélységéről ír: „*Rabszolgavásár Európában*” megrázó címmel. S már az eseményeket előrevetítve, 1946-ban, az augusztus havi számban „*Hárommillió magyar*” címmel közlik a hódmezővásárhelyi református egyházközség presbitériumának július 12-én a miniszterelnökhöz és a magyar kormányhoz írt felterjesztését, az 1946. októberi számban pedig, mintegy vezércikként, dr. Balogh Jenő presbiter felszólalása olvasható, melyet a szeptember 15-én tartott pápai országos presbiteri konferencián mondott: „*Szirt a habok közt...*” S ugyanitt, a címlapon közlik „*A miskolci presbiteri konferencia határozatát*”.

Aki csak teheti, olvassa el legalább ezeket a kapcsolódó írásokat a szerkesztőségünkben lévő másolati példányokban.

A megkegyelmezett magyar maradék

Budapesten, de sok más helyén is az országnak február 10-én este háromnegyed 6-kor, a párizsi béke aláírásának perceiben könnyörgésre, imaórákra gyűltek össze a református gyülekezetekben. – Várakozáson felül nagy számmal jöttek össze a hívek, mély megindultsággal a szívéjükben. Mindenki érezte, hogy most tesznek rá egy nagy, nehéz keresztet a magyarságra Isten engedelmeiből, s ilyenkor a hívő ember csak Istenhez fordulhat vigasztalásért és erőért.

A trianoni békénél is nehezebb béke szakadt ma a magyarság kifosztott országára. Annyi jóvátétel, 300.000.000 dollár rovatott a 9 milliós magyarságra, mint a 40 milliós olasz nemzetre. Ez a béke még annyi emberi jogot sem biztosít a határon túli, kisebbségi sorsban élő magyaroknak, mint a trianoni béke.

De a hívő ember tudja, hogy véletlenek nincsenek. Ebben a békében benne van Istennek nagy ítélete is irántunk, magyarok iránt. Bűneink miatt gyúlt harag keblében ellenünk. Megromlott népé lettünk. Sok káromló ajak, kevély hitetlenség, részegség, paráznság tömeg népi bűnei, egymás elleni szeretetlenség, irigykedés, jelentgetés, meghasonlás, fegyelmezetlenség s egyéb, elő nem számlálható bűneinket sújtotta ítéletével az Úr. Ítéletének nagyságából kiolvashatjuk bűneink nagyságát is.

Ami azonban emberi részről, mint igazságtalanság került be e békébe, azért majd Isten annak elkövetőit fogja számon venni, mert ma is Isten a világ és a népek Ura, aki a bűnt kis és nagy népben egyaránt megítéli. Mi azért mindennekfelett Hozzá fellebbezzük ügyünket.

Mégis, aki olvasni tudja Isten dolgait a magyar történelemből, az világosan láthatja, hogy Isten a kegyelmezett népek sorába hívott el minket, magyarokat. Elhívott a pogányok közül, megismertetett Azzal, aki által kegyelmébe fogadott, Fiával, a Jézus Krisztussal. A nem népből népévé tett bennünket, szövetségébe fogadott. – A sok bánat mellett egy kevés örömsugár is van a számunkra is aláírt békében, az, hogy dülő háborútól, a fegyver pusztításától, halálos szorongásoktól megszabadított minket.

Vajon miért hagyott Isten még maradék népet és országot belőlünk? – Mert még célja van velünk. Azt akarja, amit az I. Péter 2,9. verse mond, hogy

a magyarság választott nemzetség,
szent nemzet,
megtartásra való nép,
megvilágosított nép, s
az Ő hatalmas dolgait hirdető nép
legyen.

A lesújtó béke sok mindenben megakadályozhat bennünket, magyarokat. Jobb ruházatban, élelemfogyasztásban

Csillaghegyi Országzászló.
Felavatták 2012. június 4-én,
a Nemzeti Összetartozás Napján.
Csillaghegy, Petőfi Sándor tér

Azt olvastam a Bibliában... (11.)

...hogy Illés próféta a Kármel-hegyi isten-
tisztelet alkalmával 450 Baál papot és 450
Asera prófétát mészároltatott le. Ilyen mé-
retű emberirtás a magyar történelemben a
tatárdúlaskor, a török martalócok vonulá-
sakor, vagy éppen 1621-ben Csepregen
fordult elő, amikor is Pázmány érsek pa-
rancsára Esterházy Miklós her-
ceg és Colaltó ezredes zsoldosai
1220 evangélikus hívőt öltek meg
egy nap alatt... – Hogyan egyez-
tethető össze a Kármel-hegyi
esemény a „Ne ölj!” parancsola-
tával, vagy éppen a „felebaráti
szeretet” krisztusi tanításával?

* * *

Ez az egy kérdés számos mel-
lékkérdést tartalmaz. Maradjunk
az alapkérdésnél: a Kármel-he-
gyi istenítéletnél.

A Kármel-hegy a határvonal Fönícia és
Izrael között. A vonulat csúcsán ún. határ-
szentély áll, mely már Fönícia területén
fekszik. Az egész mózesi törvénynek a
föníciai Baál-Astarta vallással, annak ide-
ológiájával, társadalomról, gazdaságról,
politikáról alkotott rendjével van pere.
Izrael vallása a szabad, egyenjogú, Jahve
Úr Istennek elkötelezett emberfelfogást
vallja, annak minden társadalmi követ-
kezményével együtt. Izrael nem ismeri a
rabszolgagazdálkodáson alapuló nagybir-
tokrendszert. Közélete szigorúan ember-
központú. Tehát nem az ember van a gaz-
dasági növekedés érdekében, hanem a
gazdaság áll az ember szolgálatában. Köz-
gazdaságilag a Jahve-vallás akadálya a

„fejlődés”-nek. A baálizmus viszont em-
beri méltóságától fosztja meg az embert.

Izrael Kánaán térségében telepedett le.
Fönícia a szomszédja. Fönícia a „modern”
pénzgazdálkodás bölcsőhelye. A Kr. e.
IX-VIII. században az Omri dinasztia ide-
jén a Baál vallás és a pénzgazdálkodás – a

fináncióke – uralkodik el Kánaánban. Az
Illés prófétára vonatkozó történetek ennek
súlyos ártalmairól szólnak. Ekkor éri el
Izraelt a II. nagy gazdasági és társadalmi
válság. A nagybirtokrendszer kialakítása
és a pénzrendszer eluralkodása tönkreteszi
a szabad társadalmat. Így az Úr Isten szol-
gálatára alkalmatlanná teszi! (Ez a „fejlő-
dés” megfelel a mai „globalista” ideoló-
giának.)

Illés próféta és hívő támogatói, a rékáb-
biták kemény harcot folytatnak a pogány
behatások ellen. Arról van ugyanis szó,
hogy az emberbarát jahvista vagy gazda-
ság-központú pogány erők kerekednek fe-
lül. Kármel hegyére országgyűlést hív
egybe Illés próféta. Nem a gazdálkodás

mikéntjét kell eldönteni, hanem azt, hogy
kicsoda Izrael Ura?! A váratlan villámcsa-
pás ezt dönti el. Mindenki felismeri, hogy
az emberbarát Jahve Úr Isten az ÚR!
Baál, Mammon, Astarte a nullánál is nul-
lább...

Megjön a három éve áhított eső.

Az Izraelt tönkretenni akaró
erőket meg kell semmisíteni. Itt
életről-halálról van szó. Kemény-
nek tűnik az ítélet. Ám a kertész
is, ha gyomlál, nem kíméli a
gazt. Ha a gyümölcsfát permete-
zi, milliónyi parazitát semmisít
meg a termés érdekében. (Ezek a
fát tönkretennék...) Ha a beteg
ember antibiotikumot kap, mil-
liónyi vírus pusztul, de az ember
megmarad!

Tehát nem Illés próféta és a hí-
vők valamiféle magánakciójáról
van szó, hanem a szuverén (tet-

szik? – nem tetszik?) és történelmet uraló,
formáló Úr Isten parancsának végrehajtá-
sáról.

A pénz azonban nagy úr. Egy-két em-
beröltőre ugyan elodázódott a szellemi
veszedelem kibontakozása. Mammon szel-
leme újra befészkelődött az uralkodókba.
Kialakult a nagybirtokrendszer, vele az
adórendszer, az azt végrehajtó hadsereg,
rabszolgává lett a szabad izraeli ember, s
mindkét izraeli állam belebukott a végze-
tes „kalandba”, azaz „Legyünk olyanok,
mint a többi népek”.

Kr. e. 587-ben bekövetkezett Jeruzsá-
lem pusztulása.

P. V.

stb. De abban, hogy szent nép, a be-
csület, megbízhatóság, Szent Lélek ál-
tal megvilágosított, újjászületett szívű
nép legyünk, akik krisztusi életünkkel
hirdetjük Isten nagyságos dolgait: ebben senki nem akadályozhat.

„Kis nép is lehet nagy nemzet” – mondotta egykor a hollandok
református miniszterelnöke, a híres Kuyper Ábrahám. Ma is van-
nak kis népek, amelyek híresek istenfélelmükről, becsületessé-
gükről, jószívúségükről, keresztyén missziói munkáikról. Mi is
lehetünk ilyen híres kis néppé. A mi hitünknek is híre lehet a vi-
lágban.

Az a magyar, aki tovább is bűnben él, népe sírját ássa, s Isten
haragját gyűjti népe feje fölé. De az a magyar, aki megtér Krisz-
tushoz, elhagyja undok bűneit, a népi magyar bűnököt is, és az
Istennek való engedelmisség útjára lép, megtartásra való néppé
segíti lenni a magyart.

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVEVSÉG KÖRLEVELE

A határokon túl ma már sok magyar
nem jut magyar Bibliához, nem járhat
ősei templomába, szent gyülekezetbe.
Ó, akiknek még mindez a csonkaság-

ban meghagyatott, szeressétek a Bibliát, gyakoroljátok a templo-
mot. Erősödjünk a hitben és szeretetben, hogy legyen erőnk
Krisztus által a ránk bocsátott kereszt üdvösséges hordozására.

A lelkipásztor tanítása után az imaórákon komoly férfiak, pres-
biterek szívbemarkoló imái vezették be sokak közös imádságát.
Megrázta a lelkeket a presbiter férfiak imádsága. Istenem, ilyen
nagy nemzeti fájdalommal kellett felhasítani a magyar férfi, a
magyar presbiter szívét, hogy abból is előbátorkodjék közösség-
ben is a nagy magyar könyörgés?! – De ha ilyen áron is, van még
reménysége annak a népnek, melynek soraiban gyülekezetek
élén imádkozni kezdenek a református magyar presbiterek.

Dr. Kis Domokos Dániel

Két szövetség között

Dr. Ritoók Zsigmond előadása Pasaréten

Dr. Ritoók Zsigmond akadémikus, Szövetségünk első elnöke május 3-án, a Budapest-Pasaréti Református Egyházközségben előadást tartott a fenti címmel. Előadásában Krisztus földi működése előtti két és fél évszázad történetét vázolta, ami azért volt érdekes, mert egyes apokrif ószövetségi könyvektől (pl. a Makkabeusok Könyvei) eltekintve, erről az időszakról keveset hallunk, pedig nagyon érdekes, hogy Isten milyen történelmi előzmények után küldte el Szent Fiát népe és az emberiség megváltására.

Földvári Tibor lelkipásztor bevezető áhítatában a Csel. 10,17 alapján arról beszélt, milyen az, amikor szól Isten, hiszen a szóbanforgó időszakban hallgattak a próféták. Ezután Ritoók professzor a történelmi háttérrel jellemezte, amiben egy kis népet készített fel Isten egy döntő történelmi folyamatra. Nagy Sándor hadjáratait után, amikor a nagy birodalom részekre oszlott – Gö-

rögország, Makedónia, Szíria, Egyiptom –, megindult a harc az örökségért. Egyiptom felől a Ptolemaioszok vetették uralmuk alá Izrael földjét, kinevezve kormányzóvá Zorobábelt, majd utánuk a Szeleukidák uralma következett. A Szeleukida Antiokhosz Epifánész alatt tört ki a Makkabeusok felkelése, amelyet a rómaiak is támogattak és amely 6 évig tartott. Utána az ország egy zsidó, a Hasmoneus uralma alá került, elnyomással és a lakosság „hellenizálásával”, azaz a görög társadalmi szabályok és kultúra terjesztésével. Ekkor éleződött ki a zsidók és a samaritánusok közt az ellentét úgy, ahogy az Újszövetségből ismerjük. Kr. e. 63-ban Júdea és Samária is római fennhatóság alá került.

A júdeai zsidók társadalmában kialakult a sadduceusok pártja, a főpapi párt, akik csak Mózes öt könyvét ismerték el autentikus prófétai könyveknek. A haszidok („kegyesek”) addig támogatták a Makkabeusokat, amíg kegyességük gyakorlásában nem akadályozták őket. Belőlük váltak ki a farizeusok; Jézus leült velük egy asztalhoz, mert tanításaikkal bizonyos dolgokban egyetértett, de – külsőségekre adó, de a lelkiültre nem gondoló – életgyakorlatukat elítélte (Mt 23,3). A farizeusok az összes ószövetségi könyvet szentként tisztelték, meg az atyák hagyományát is. A zélóták voltaképpen gerillaharcot folytató lázadók – mai nyelven terroristák – voltak. Végül említésre méltók az esszénusok, akiket az Újszövetség nem említ, de akikről más források elmondják, hogy megtagadták a katonáskodást, nem nőültek, nem folytattak kereskedést. Még vita tárgya, hogy ők voltak-e a kumráni közösség?

A kort jellemezte a messiásvárás, egy politikai messiásé, vagy egy csodálatos isteni gyermeké, aki visszahozza az aranykort, de Jézus nem azonosult egyik párttal vagy társadalmi csoporttal sem. Vele Isten sajátos üdvtervét valósította meg.

SZS

Istenként ő a cél, emberként ő az út.

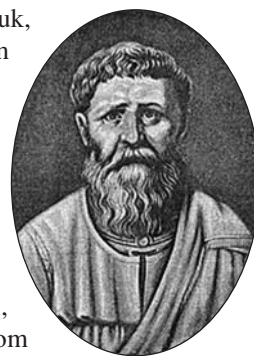
Augustinus: Az Isten városáról XI/II

Úgy gondolom, hogy a nagyon is változó, s olykor kifejezetten brutális történelmi folyamatban is fölfedezhetünk egy spirituális állandót, amely állandó nem más mint egy kérdés, kérdés, amelyet valamennyi kor minden embere fölött, mert nem tudta nem fölteni. Ez a kérdés pedig: *Hogyan találom meg Istent?* Ezt a kérdést a hitetlen és a hívő ember egyaránt fölteszi. Igaz, a hitetlen a létezésre kérdez rá – de ez is keresés –, a hívő a személyes, megváltói kapcsolatra. A tagadó azt mondja: nem találtam meg, tehát nincs. Ha lenne, intelligenciám által megtaláltam volna. A hívő nem bízik önmagában, ő tudja, hogy van, és kitartóan kutat. Az egyik az értelmére hivatkozva elveti, míg a másik éppen az értelemről ösztökélve egyre inkább keresi. Ilyenkor nyilván sokaknak eszébe jut Jézus biztatása: Keressetek és találtok. Va-

Ápropó

gyis ha keressük, meg fogjuk találni – gondolják sokan. Csakhogy ez az ember akaratának fölmagasztalása, s nem vesszük észre, hogy Jézus igéjével máris megkerestett, s a fölszólítás tulajdonképpen az ő pedagógiájának része. Mert aki ezt meghallja, az már megtaláltott, az már megkerestett. Ez pedig azt jelenti, hogy Istenhez csak Isteneen keresztül lehet eljutni. Nem paradoxon ez? De igen. De csak így fejezhető ki az igazság. Augustinus is erről beszélt, amikor azt mondja: ő a cél, és ő az út. Két természet, de az Ő ugyanaz. Számunkra az út a megszentelődés, a via crucis, s a cél pedig a magasabb rendű létállapot, a beteljesülés. Bennünk a kettő egymástól élesen külön válik. Jézusban viszont mindez egy. Ez a cél és az út szent azonossága. Benne egymástól szétválaszthatatlan. A cél, hogy Krisztusban le-

gyünk, mert tudjuk, új teremtés az. Ám az út is ő, hiszen ő maga mondja: én vagyok az út. Az út azonban nem csupán metafora, megismerés is, bár kétségtelen, nem az irodalom szabálya szerint törté-

nik. Ez pedig azt jelenti, hogy az úton csak vele, mi több, csak benne lehet végig menni. Aki tehát az úton megy, már célba is ért, noha még az örökkévalóságba nem érkezett meg, noha még az időben halad. Istenben, Istenhez. Az Úrban, az Úrhoz. Pál apostol ezt mondja: *mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk.* Mi következik ebből? Csak azért érkezhetünk meg hozzá, mert már benne vagyunk.

Apostagi Zoltán

110 éve született

Debreczeni László (1903–1986)

„...a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg...”
(Magyarország Alaptörvénye II. cikk)

Debreczeni Amália lelkébe véssett igazság – a világ Isten-adta alaptörvénye volt a fenti mondat. Ezért születhetett meg Debreczeni László 1903. december 18-án. Milyen szegény is lenne a magyarság, ha Amáliát valamiféle liberális gondolkodás befolyásolta volna... – Ugyanis amikor kiderült, hogy szíve alatt magzatot hordoz, annak apja azonnal elhagyta őt. A megszületett gyermekre pedig soha kíváncsi nem volt.

E gyermek predestinált élet volt. Isten arra rendelte, hogy 25. életévétől holtáig az erdélyi magyar református templomok, tornyok, templomromok, úrasztali terítők és edények kitarató, elszánt és soha meg nem fáradó kutatója, tudományos leírója és megtartója legyen.

Születése után cserefalvi nagymamája neveli. Ám az hamarosan meghal. Anyja fitestvérei nevelik tovább. Iskolás korában visszakérül Marosvásárhelyre. Ottani bátyja – ácsmester lévén – beavatja a fa titkaiba és megmunkálásának fortélyaiiba. Majd idő múltával Kolozsvárott élő édesanyja beírja a polgári iskolába. Kiváló rajztanára, Uzoni Zayzon Sámuel felfigyel páratlan rajzkészségére és ipari szakiskolába küldi. Ám itt – akarata ellenére – nem bútorigari, hanem fémipari szakra irányítják. (Később ennek is nagy hasznát veszi.) Megismerkedik a nagy Kelemen Lajossal, kinél középkori oklevelek másolása közben megtanulja a kódexek írásmódját. Fiatalon megházasodik, három gyermeke születik. A családi élet gondjai közepette – 25 évesen – középkori írásmóddal hatalmas beadvánnyal fordul Makkai Sándor püspökhöz az erdélyi református értékek megóvása érdekében. Azonnal megbízatást kap ezek felkutatására és számbavételére – sőt, megóvására. (E ténykedését csak a hadifogság

akadályozta. Holtáig eleget tett egykori megbízója óhajának – világszínvonalon.)

512 erdélyi településen 356 templomot, tornyot, 476 nagyrétektű úrasztali készletet rajzol le páratlan hitelességgel. Az átlagember úgy gondolná, fényképezhetett volna – mint 50 évvel korábban Orbán Balázs. Ám a fénykép nem adja vissza a valódi arányokat. Ugyanakkor a templomok körüli növényzet – egyébként valamennyi Éden-kert „jogutódja” – eltakar fontos részleteket. Ő pedig bizonyos objektumokat még „madártávlatból” is lerajzolt.

Első évben közel száz templomot mért fel. Centiméter pontossággal. Még a fedélszékeket is megörökítette. Felméréseit azután Kolozsvárott rajztáblán kidolgozta. Munkáját hihetetlen energiával és fáradhatatlan szorgalommal végezte. Erdély szegény volt. A református egyház még szegényebb. Így hát apostoli hűséggel és módszerrel járta a vidéket. Apostolok lován, azaz gyalog. Pontos

A HARCSÓRFEL TEMPLOM

munkanaplót vezetett. Emeljük ki a többkötetes naplóból az alábbi kis részletet:

„Sajókeresztúr (Bethlenkeresztúr): 1928. április 19-én vonattal Somkerékről sajószentandrászi őrházig, onnan gyalog. Templomot felmértem, rajzoltam. (Szentandrás szörvénye.)

Szentmáté (Szászmáté): 1928. április 19-én Sajókeresztúrról gyalog Kerlés állomásig, vonattal Szászlelencsénig, onnan gyalog. Haranglábát lerajzoltam.

Mezőverese gyháza: 1928. április 19-én gyalog Szentmátéról. Harangláb felmérését kezdettem. Április 20-án harangláb felmérését befejez-

tem. Templomot felmértem, vázlatot készítettem.

Szászsombor: 1928. április 20-án gyalog Verese gyházáról, templomról vázlatokat készítettem” (Mindenhon lelkész aláírásával és az egyház pecsétjével igazoltatta a bejegyzést.)

Mindeközben megfejtette egykori templomépítők műhelytitkait. Miért olyan az erdélyi templom, amilyen...? (Hasonló megoldások Norvégiában találhatók.) Legalább két tucat új templomot, lelkészlakot tervezett, s vezette le azok építését. Régiek stílushű megújítását készítette elő és vezényelte le. Számomra örökké emlékezetes marad az az érzés, amit Szászrégenben és Pókán az általa tervezett templombelsőben és szószéken érezhettem.

Kós Károlynak nem csak tanítványa, eszmetársa és barátja, de művének továbbfejlesztője volt. (Makovecz Imre pedig egy alkalommal csak azért utazott Kolozsvárra, hogy vele konzultáljon...)

Presbiterként pedig méltó a V.D.M. = Verbum Divini Minister címre. Nélküle ugyanis számos város és falu lelkésze nem mehetne fel a szószékre – mert már nem állana a templom... Hatalmas életművét nem győzik feldolgozni tanítványai és követői. Érdeklődőknek, de különösen építész-presbitereknek hadd szolgáljunk néhány könyvcímmel:

- Debreczeni László: Erdélyi református templomok és tornyok. Kolozsvár 1929. Reprint: Bp. 1989.
- Cseke Péter: Vigyázó torony. Bukarest 1995.
- Debreczeni László: Száz rajz. Kolozsvár 1995.
- Balog Ferenc: Debreczeni László az építő és iparművész. Bukarest 1983.
- Szatmári László: Debreczeni László Erdély vándorgrafikusa. Kolozsvár 2005.
- Szász Péter szerk.: Toronyvigyázó D. L. műhelye. Bp. 2005.

Dr. Papp Vilmos

A SZÁSZMÁTÉ TEMPLOM

Új fordítás, nem átköltés... (II. rész)

Interjú dr. Szabó István dunamelléki püspökkel

– Az új KÁTÉ-fordítást a Generális Zsinat jóváhagyta és elfogadta, most már a tagegyházak feladata, hogy egyenként is jóváhagyják és használatba vegyék. Mivel az előzőekben megbeszéltük, hogy miért és milyen eljárással készült el a Heidelbergi Káté új fordítása – röviden utaljunk azért rá: az egyház arra adott megbízást egy munkacsoportnak, hogy a Káté tartalmi sértetlenségét megőrizve, a mai nyelvhasználatnak inkább megfelelő, a megváltozott technikai és társadalmi körülmények okán némileg módosult (egyszerűsödött?) mondatalkotás és szókincs révén könnyebben tanulható szöveget kapjunk. Püspök Úr részletesen kifejtette elképzelését és burkoltan azt a reményét, hogy a protestáns, különösen is a református hitvallás főbb tételei idővel közelebb kerülhetnek a katolikus testvérekhez, amint erre már konkrét tények is utalnak. Mennyi realitása van annak az előérzetnek, hogy Ferenc pápa – akinek a karaktere meglehetősen eltérni látszik elődjétől – hogy úgy mondjam, partner lesz ebben a közeledésben?

– A jezsuiták – mert Ferenc pápa esetén jezsuitáról van szó – manapság a tudomány és a teológia, valamint a szociális érzékenység területén is élen járnak. Ugyancsak nyomon követhető az utóbbi időben, hogy a római katolikus egyház inkább a közös bölcsességre hagyatkozik, mintsem a pápai kijelentés cáfolhatatlanságára. Azt viszont látom, hogy a Benedek pápa által elfogadott, illetve kezelt helyzetek pozitív megközelítése arra utal, hogy a római katolikusok is keresik és meg is fogják találni azt a határozott identitást, amelyet mi, reformátusok már jó ideje magunkénak vallhatunk (ha lenyesegetjük a vadhajtságait, akkor nagyon jól megvolnánk vele). Az viszont mindenképp kívánatos volna, ha nem külön-külön járnánk ezen az identitáskereső úton, hanem megkísérelnék egy közös keresztyén önazonosság tudatot kialakítani. A feladat roppant nagy, így mindnyájunknak nagyon oda kell figyelniünk rá. Tehát a protokoll ökömené mellett a megélt, tényleges gyakorlati keresztyénség közös mezőin is együtt kellene működnünk: gondolok itt például a vegyes

házasságokra, a lelkipásztorok közös munkájára, a munkahelyi vallási közösségekre, imahétre, hit évére, a társadalmi jelenlétre, és így tovább. Ha nem arról fog szólni a következő néhány évtized, hogy katolikusnak lenni annyit jelent, hogy nem vagyok eretnek protestáns, és protestánsnak lenni annyit jelent, hogy nem vagyok pápista, akkor mindenképpen szebb dolgok elébe nézünk. Ferenc pápa olyan világból jön, amely nagyon hasonlít a mi magyar világunkra, a maga szélsőségeivel a társadalmi és anyagi helyzetet tekintve, vagy éppen a multinacionális világnak való kitétséggel. Ha Ferenc pápa nem feledkezik meg arról, hogy a világnak ebben a gazdag földrészében is nagyon sok a mélyszegénységben élő ember, akkor ennek megvan a realitása. Azt viszont sajnós, megállapíthatjuk, hogy ebben a maga zsírjában hempergő, unatkozó Európában nem olyan intenzív és mély a hitélet, mint a dél-amerikai kontinensen.

– Végül még egy kérdés: ha megjelenik és minden gyülekezethez, sőt gyülekezeti taghoz eljut az új fordítás, vajon – idézőjelben – kötelező lesz-e ezt a fordítást használni?

– Szerintem úgy lesz, mint eddig. Én találkoztam Erdélyből átszármasztott konfirmandusokkal, akik nem az általunk használt Káté-fordítást használták, s akiket bátorítottam, hogy nyugodtan tanuljanak abból, a lényeg, hogy ismerkedjenek vele, és amit kell, tanulják meg. A Zsinat tehát csak annyit tesz, hogy kijelenti: ezt a fordítást tekintjük elfogadott fordításnak – nem többnek és nem kevesebbnek. Tartalmi változásról nincs szó, mert nincs rá szükség. Lesz egy szép jubileumi kiadás, lesz teológiatörténeti és egyéb kommentár hozzá. Hosszú évek kérdése lesz, hogy az egyház közösségei „beveszik-e” ezt a fordítást, vagy esetleg azt mondják majd pár év múlva, hogy ez nekünk annyira nem tetszik, csináljunk egy jobbat. A lényeg, hogy induljon el egy tanulási folyamat. Mert meggyőződésem, hogy ha egyszer valaki keresztyénné lett, akkor életfeladat a számára, hogy mindvégig tanuljon. Mi, reformátusok, kezdjük a tanulást a Kátéval...

Farkas Márta

Mit jelent nekem hitvallásunk?

Mindenekelőtt biblikus hitbéli tisztánlátást és példaértékű határozottságot. Vagyis olyan keresztyén manifesztumot, amely nem hagy bennem kétséget afelől, hogy mi az igaz hit, továbbá nem csupán gondolja, de Isten iránti elköteleződéssel a maga félreérthetetlen őszinteségével meg is vallja. És ez a tartalom túl önmagában is olyan érték, amelyre ma különösen nagy szükség van. Azt bizonyítja, hogy eleink elsősorban nem az emberekre figyeltek, hanem Istenre, s nem a

környezet – ma oly jellemző – relatív tanbeli elvárásainak akartak megfelelni, hanem egyedül a mindenható Úrnak. Miért? Nyilván azért, mert – a Kátéban említett oly sok Ige mellett – azt is tudták, amit Jézus így fogalmazott meg: „aki pedig megtagad engem az emberek előtt, azt majd én is megtagadom mennyei Atyám előtt” (Mt 10,33).

Apostagi Zoltán

Nekem nagyon fontos a Káté. Védelmet nyújt, bátorít, református identitásomat adja. Az 1., a 2. és az 54. kérdésével (ami a régi éne-

keskönyvekben nem véletlen, hogy benne volt) már biztosít arról, hogy én ISTEN, JÉZUS drága vérében megváltott gyermeke vagyok. Az Ő akarata nélkül sem hajszál sem eshet le a fejemről és a hálás életem ebben a hitben MEGVÁLTÓMAT szolgálja itt a földi életben is.

A világ kezdete óta kiválasztott egyház tagja vagyok, a Krisztus-test vérkeringésében élek, mint tag. Az Ő vezetésével töltöm életem napjait. Az élő és a látható IGE (az Úrvacsora) által vezet az én URAM.

Már az is zsigerileg bennem van, hogy ISTEN az alázatos és megtört szívű emberrel kommunikál. Ezért a napi bűnvallás és ISTEN akaratának naponkénti elkérése életgyakorlatom.

Amit ezúton is kérem szeretnék minden gyülekezettől: egységesen iktassák be a vasárnapi liturgiába két konfirmandus vagy két presbiter szolgálatával az adott ÚRNAPI káté kérdés-feleletét. Ez bizonyosan a református egységet szolgálja.

Judák Endre

NYITOTT SZEMMEL

Misszió és (vagy) egyházfegyelem

Az előző számban írt cikkemben már hangot adtam annak a véleményemnek, hogy a szélesebb néprétegek elérésére is alkalmas egyházi szolgálatok (keresztelés, esketés, temetés) a misszió eszközei legyenek, nem pedig az egyházfegyelemé. Ha pl. valakinek gyermeke születése alkalmával észbe jut, hogy nagyanyja-nagyapja református volt, s megtalálván a régen elfelejtett református templomot, elviszi kicsinyét kereszteltetni – kár lenne az ilyet elzavarni hitbéli és családi életének rendezetlensége miatt, amikor az kiderül. Ha a lelkipásztor elküldi az ilyen – egyházunkhoz már csak valamilyen hajszálvékony szállal kapcsolódó – embert, akkor ahelyett, hogy megnyernénk, végképp elveszítjük – gyermekével együtt (ami további felelősséget vet fel). Gondoljunk Jézusra, aki nem küldte el a szamaritánus asszonyt, pedig „másfelekezetű” mivoltán

felül Urunk azt is tudta, hogy 5 férje volt, s akivel éppen együtt él, az nem a férje... (Ján 4,18)

Van azonban olyan terület, amelyet illetően én is hiányolom az egyházfegyelmet, s úgy vélem, lépni kellene valamit. Egyértelmű azonban, hogy követelménnyel felépíteni csak elkötelezett testvérek vonatkozásában lehet. A katolikus egyház reverzálisokat kikényszerítő tevékenysége azonban éppen a konfirmált, valóságos egyháztagjaink gyermekeitől fosztja meg egyházunkat!

Nemrégiben alkalmam nyílt megismernedni egy – a vallásfelekezetek százalékarányainak változásaival foglalkozó – református lelkipásztor (*Riskó János*) által gyűjtött statisztikával, amely a reformátusoknak a (vallásos embereken belüli) arányszáma feltűnő csökkenését mutatja ki. Mondanom sem kell, hogy persze a ka-

tolikusok javára. Ha ez így folytatódik tovább (nem túlzok!), néhány évtized múltán utódaink az ún. „kisegyházak” között találják magukat! Ennek a drasztikus változásnak csak egyik oka a katolikus pápáság erőszakos, híveit szankciókkal fenyegető követelőzése – legalább ilyen jelentőségű a vele szembeni ellenállás hiánya. A hitüket gyakorló református fiatalok sem tartják fontosnak, hogy szembeszálljanak a követeléssel. Egyszerű az oka: velük szemben semmi követelményt nem támaszt egyházunk, míg a katolikus felet retorzió fenyegeti... Hát akkor miért ne tessenek szerelmesük kedvére...? Könnyedén aláírják hát a reverzalist, mondván, „úgyis mindegy”. Legfeljebb egy másik keresztyén hagyományt követ majd a gyermekem, ennyi az egész – gondolják sokan. Pedig hiába ünnepezzük a 450 éves Heidelbergi Kátét, ha nem tanuljuk és nem tanítjuk meg belőle, mennyire nem mindegy! Ragaszkodunk a Káté betűihez, de nem intjük fiainkat, lányainkat arra, hogy ne mondjanak le leendő gyermekeik evangéliumi hitéről, mert ez a lemondás tényleg „kárhozatos”!

Kövespataki László

A Heidelbergi Káté 450. évfordulóján

KÁTÉ-KVÍZ (VII.)

KÉRDÉSEK

- ❶ Hány kérdésben fordul elő az „Úr vacsorája”, az „úrvacsora” és az „úrasztala” kifejezés? Melyek ezek?
- ❷ Melyik kérdésben találjuk az „Ő drágalatos testével...egyesüljünk” fogalmazást?
- ❸ Hányadik kérdés-feleletben olvashatjuk az úrvacsora szereztetési Igéjét?
- ❹ Mi az a két lelki dolog, amiről az „úrvacsora bizonyoságot tesz nekünk”? Hányadik kérdés szól erről?
- ❺ Mi az a három ige, amivel a Káté kifejezi, hogy kik járulhatnak az Úr asztalához? A három ige kezdőbetűje: b..., b..., k... Melyik kérdés szól erről?

A kvíz megfejtési kulcsát
utólag közöljük honlapunkon, elérhetősége:
www.presbiter.hu

A hatodik forduló megfejtőinek névsora: *Csonka György*, Budapest • *Karmacsi Zoltán*, Túr-
istvándi • *Király István*, Tiszakeszi • *Kis-Böndi János*, Nyíregyháza • *Knul János*, Üllő •
Lapis Viktor, Debrecen • *Mészáros Bálint*, Miskolc-Alsóváros • *Nerada Mátyás*, Újpest •
Rehor Lászlóné, Vajdácscsa • *Simon István*, Miskolc-Tapolca • *Szabó Klára*, Miskolc-Hejő-
csaba • *Székely Tamás*, Mernye • *Szucsányi Károly*, Barabás • *Varga Lászlóné*, Mernye • *Zóka*
Benjámín, Pécs-Hird.

Köszönjük a válaszokat!
Testvéreinket arra kérjük,
hogy a VII. forduló válaszait
postai úton a Magyar
Református Presbiteri
Szövetség irodájába
küldjék el
(1092 Bp., Ráday u. 28),
illetve e-mailben erre a címre:
megamama@freemail.hu
Megjelölés: **Káté-kvíz**.
Beküldési határidő:
2013. szeptember 16.
Dr. Békefy-Röhrig Klaudia

Heidelberg egykor

A Káté új, a közös Zsinat által elfogadott szövege elérhető
a www.presbiter.hu/files/HeidelbergiKt.doc címen.

TANULÓ PRESBITEREK

A Dunamelléki Egyházkerület 33. Presbiteri Konferenciája

Kecskeméten, a Református Gimnázium és Kollégium dísztermében március 23-án került sor a Szövetség rendezésében a Dunamelléki Református Egyházkerület hagyományos „virágszombati” presbiteri konferenciájára. A konferencia témája „A Heidelbergi Káté és a hittanoktatás” volt. *Kuti József* kecskeméti lelkipásztor áhítatában a Luk 19,37 alapján azokra a kérdésekre kereste a választ, amelyek az Ige alapján tehetők fel. Ilyen kérdések: dicsérjük-e Istent és hogyan? Fennhangon-e, örvendezve-e, és sokaság-e a sokaság, amely előtt dicsérjük Őt? Mindig kevesen voltunk, de soha nem voltunk egyedül. Közösségben legyünk együtt, odafigyelve egymás képességeire és az Ige tükrébe nézzünk ezen az alkalmon.

Elnökünk, *dr. Szabó Dániel* megnyitójában üdvözölte a kedves testvéri kört, mert ezek a konferenciái alkalmak összekötnek bennünket, akik elköteleződtek Urunk szolgálatára. Felhívta a figyelmet arra, hogy az ebben a teremben tapasztalható békességtől függetlenül, nagy birkózás folyik hazánkban és egész Európában annak érdekében, hogy kizárják Istent a társadalom és a

politika területéről. Nem szabad állóháborúra berendezkednünk, hanem frontáttörést kell elérnünk mintegy 1 millió református testvérünk megszólításánál. Beszámolt kárpátaljai útjáról, a sárospataki népfőiskolai képzésről és hangsúlyozta annak fontosságát, hogy ismerjük fel a másik testvér helyét a szolgálatban. Megemlítette még, hogy jó lenne a sok kis protestáns felekezetet betagolni egy nagy protestáns közösségbe. Kiemelte a cigánymisszió szolgálatának a jelentőségét, amelybe presbitereinket is be lehetne állítani.

Nagytitiszteletű *dr. Nagy István* főigazgató úr előadásában azzal foglalkozott, milyen szerepe lehet a Heidelbergi Kátének a hittanoktatásban. A HK kettős szerepet töltött be egyházunkban: hitval-

lás volt és katechétikai anyag. A pfalzi választófejedelem az elharapódzó hitviták megelőzése végett tűzte ki feladatul egy útmutató készítését lelkipásztorok és hittanítók részére. A már 1577-ben megszületett magyar fordítást széles körben tekintették alapvető műnek és előírták, hogy a diákok azt könyv nélkül tanulják meg és terjesszék a benne szereplő tételeket. Lásan az egész egyházra kiterjedt a Káté sorozatos magyarázata az istentiszteleteken. Mária Terézia korában azonban katolikus nyomásra betiltották a használatát, illetve megjelent egy megcsonkított Káté, amelyből kihagyták a katolikusokat sértő kérdéseleleteket. A lelkipásztorok többsége azonban továbbra is ragaszkodott a teljes Káté tanításához. A Káté tanítása csak a XIX. században szorult háttérbe a liberális-racionalista teológia terjedése miatt. Megszűntek, ill. korlátozás alá estek a kátéma-

magyarázatos istentiszteletek is. A jelenlegi tantervek a 8. és a 12. osztályra írják elő a hitvallások tanítását, de a Zsinatunk által elfogadott tanterv is hangsúlyozza, hogy nem kell megkívnani a szó szerinti megtanulást. Kitért a konfirmációi előkészítés kérdésére is. A Káté mai használata kettős kell legyen: egyrészt „kerítés”, „térkép”, amely hitbeli tájékozódásunk érdekében szükséges. Másrészt fontos a történelem figyelmeztetése: indirekt módon kell a Kátét használni, tehát nem „bemagoltatás”, hanem a hangsúlyok ismerete legyen a legfontosabb cél. Nem csak az ismeret tesz keresztvényé, hanem a szívbeli bizalom is!

Az előadással kapcsolatban számos kérdés és hozzászólás hangzott el, többek között a 80. kérdés feleletéről (erről más cikkünkben beszámoltunk).

Ezután *Takaró Tamás* budapest-pesterszébeti esperes tartott bemutató kátémagyarázatot. Előzetesen azonban néhány elvi kérdést is érintett. Hangsúlyozta, hogy csak egyfajta jó kátémagyarázat létezik: a Biblia magyarázata. Nem kell kitalálni XXI. századi új dogmatikai kifejezéseket. Elmondta, hogy számos rétegalakom van a pesterzsébeti gyülekezetben, közte a presbiteri bibliaóra, amely férfikörre bővült, amelyben a Heidelbergi Káté magyarázata adott komoly lökést ennek az alkalomnak. Öt év alatt az 54. kérdés-feleletig jutottak el. A 35. kérdés-feleletet hozta el a konferenciának: „Mi tesz az, hogy «fogantaték Szentlélektől, születék szűz Máriától?»” Igazán nehéz téma, ez a két dolog nem magyarázható meg. Szerinte a válasz az, hogy itt érhető tetten Isten cselekvési módja. Végigvonul ez az egész Szentírás – Ábrahám Sárával, Ráchel, Anna, Zakariás, Rebeka már nem reméltek gyermeket és mégis megszületett az. Isten beavatkozott az életükbe, személyesen kifejezve: „ilyen vagyok!” Isten ma is az emberi lehetetleneken át cselekszik. Isten nem közreműködést, csak hitet vár el.

A vendéglátó Kecskeméti Református Gimnázium és a Kecskeméti Egyházközség bemutatását *Varga Nándor* végezte. Kecs-

ÉPÍTŐ KONFERENCIÁK

Dédes / Tiszáninnen

A hosszú tél és a szeszélyes, hűvös tavasz után idei első konferenciánkat Dédesben rendeztük.

Az evangélikáció jellegű nyitóáhitatban *Szűcs Endre* lelkipásztor Márk evangéliuma 7. része alapján többek között arról szólt, hogy felszínes, külső tisztoogatással, cselekedeteink megváltoztatásával nem jutunk közelebb Istenhez. Az első lépés – válaszlépés Isten Szentlelke meggyőző szavára – felismerni, hogy lelkünk mindenestül romlott és javíthatatlan. A bennünk

dolgozó, romboló bűn csak az Atya ajtajánál csitul el, mint a megvadult ló a saját portája kapujánál – amikor hazaérkezik.

Ezután a gyülekezet konfirmandusai, a Csomasz Tóth Kálmán Református Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanulói szolgáltattak különböző korszakokból való gyülekezeti énekekkel, graduáltól kezdve mai ifjúsági énekkel bezárólag.

Ezután *Szónyi Tamás* esperes köszöntötte a résztvevőket.

Az előadás témája a komfortzóna volt. *Dr. Bodnár Ákos* célja nem az volt, hogy a kifejezést magyarázza, inkább az ébresztés, a figyelemfelhívás. A Jézus Krisztust híven követő megtért presbiter már döntött: a komfortzónája is Jézusé, Aki bármikor kihívhatja onnan kényelmetlen, sokszor eredménytelennek tűnő szolgálatra, bizonyágtételre. Az emmausi tanítványok történetén keresztül szólt arról, hogy a Jézussal találkozó embernek megfordul az élete, az életének iránya, és más tölti be a lelkét, mint addig. A nap végére Emmausba érő, lelkileg-testileg kimerült tanítványok Jézussal találkozáva feledték fáradtságukat, mert a lelküket megtöltő örömhírről szinte repültek vissza Jeruzsálembe.

A csoportbeszélgetések a kényelmességről, a presbiterek gyülekezetépítő felelősségéről, a Jézustól kapott missziói parancs végrehajtásáról szóltak. Néhány kérdés:

- Hogyan érezzük magunkat a saját gyülekezetünkben?
- Mi lesz a gyülekezetünkkel 25 év múlva? A mi gondunk ez, vagy másé?
- Milyen szerepet játszik a gyülekezetünk a városunk/községünk életében?
- Ha vannak olyan presbiter-

rek, akik nem csinálnak semmit a gyülekezetben, vajon miért nem csinálnak semmit, és hogyan lehetne hatni rájuk?

- Mivel jár Jézus követése?
- Mit kezdünk a missziói paranccsal? Elhallgattatjuk?

A beszélgetésekből többek között leszűrődött az, hogy nemcsak a templomnak kell ragyogni kívül-belül, hanem a gyülekezetet is építeni kell. Ehhez megtért presbiterekre van szükség, a megtértek részéről pedig hiteles életre, bizonyágtételekre szavakkal és tettekkel.

A csoportbeszélgetés után *Fórizs István* ózdi presbiter tett bizonyágot megváltozott életéről. A „rendes ember” kategóriájú embereknek nehezebb Jézus hívására válaszolni, mint a nagy mélységből megtérőknek. Sokszor lassabban, több küzdelemmel jutnak üdvözítő hitre. A tankhajónak is nagy ívű, hosszú kanyarra van szüksége, hogy megforduljon a tengeren. De „aki elkezdte bennetek a jó dolgot, elvégzi a Jézus Krisztus napjára”.

Imaközösséggel és szeretetvendégséggel zárult az áldott délután.

kemét 120 000 lakosából 15 000 református, akikből mintegy 1600 egyháztagnak tartozik az egyházközséghez. 2012-ben ünnepelték az épület felépülésének 100. évfordulóját, de a református oktatás Kecskeméten 450 éves múltra tekinthet vissza. Általános iskolájukba és gimnáziumukba mintegy 1100 diák jár, a túljelentkezés kétszeres. Az egyházközség óvodát és öregotthont is tart fenn.

Az ízletes háromfogásos ebédet követően *dr. Tőkéczi László* egyházkerületi főgondnok, az ELTE tanszékvezető tanára tartott előadást a hittanoktatás történetéről Magyarországon. Elmondta, hogy a reformációig a hittanoktatás csak a Miatyánk, a Tízparancsolat, az Apostoli Hitvallás „bemagoltatásá”-ból állt. Az előreformátorok közül is kiemelkedett Husz János, aki kiadatta az első hittankönyvet. A 450 éve latinul, majd 1577-ben magyarul is kiadott Heidelbergi Káté adott nagy lökést a hittanoktatásnak. Nevezetessé vált Sibélius János hittankönyve, amely 200 év alatt 20 kiadást ért meg. A későbbiekben említésre érdemes Johann Hübner 1714-ben először, majd 1764-ben magyarul is kiadott

Dunamellék

hittankönyve, melyet 50 nyelvre fordítottak le és nálunk 102 kiadását terjesztették.

A XVIII. századtól azonban az etika és az egyháztörténet kezdte kiszorítani a vallásoktatást. Ennek a századnak a végére kialakul a hitoktató, mint főállású pedagógus, megjelennek az énekek és imádságok. Ismeretes, hogy 1881-ben jött létre a Magyar Református Egyház, amelyen belül 1902-ben egységesítették a hittanoktatást. Ennek eszközei lettek a vasárnapi iskolák is.

A konferencia délutáni istentisztelettel zárult, amelyen a Dunamelléki Egyházkerület püspöke, *dr. Szabó István* hirdette az Igét az 1Kor 12,4-11 alapján, hangsúlyozva, hogy a presbiterek életében mindenütt ugyanaz a Lélek kell, hogy munkálkodjék. Az istentisztelet úrvacsora vételével zárult.

Presbiteraink hálások a nagyszerű helyszínért, a kecskeméti testvérek vendégszeretetéért és az egyházközség, valamint intézményei és szolgálattelvői életére, szolgálatára Isten gazdag áldását kérik és kívánják.

Erdély / Köpec

Június 21-23. között rendezte az Erdélyi Egyházkerület Presbiteri Szövetsége idei, IV. presbiteri konferenciáját az Erdővidéki Református Egyházmezejében, Köpecen. A kazettás mennyezetű szép köpeci templomban rendezett találkozót az első nap délutánján *Pályi József* elnök nyitotta meg, majd *dr. Bustya Dezső* ny. lelkipásztor, főiskolai tanár tartott előadást a Heidelbergi Kátéről, kiadásának 450. évfordulója kapcsán. Előadásában kifejtette, hogy igaz, hogy hitünk alapja a Szentírás, de szükségünk van rendszerező, összefoglaló művekre. *A Szentírás az útikalauz, iránytűnk a Káté*. Már az első kérdés-felelet magában rejti a Szentháromság alapvető jellemzését, de nagyon gyakorlati, az életünk szempontjából életbevágó tanításban. Az Atya a Teremtő, a Fiú a Megváltó, a Szentlélek az Isten bennünk munkálkodó személye. Életünkben nincs helye „sors”-nak, „véletlen”-nek, „szerencsés”-nek, mivel minden a gondviselő Isten akaratából történik. Református hitünk két sákramentuma, a keresztség és az úrvacsora magyarázata fontos, hogy meg tudjuk különböztetni magunkat más felfogású keresztyénektől. Így a keresztség nem tisztítja meg a kisgyermeket az eredendő bűntől, hanem az Isten szövetségéhez való tartozás jele. Az úrvacsora nem Krisztus valóságos testének, vérének vétele, hanem annál a Szentlélek egyesíthet bennünket Krisztussal. Az eredendő bűn nem Ádám öröksége, hanem a természetünkől eredő hajlam a bűnre. A megigazulás pedig nem emberi cselekedetek eredménye, hanem Isten megigazító kegyelmének hálás elfogadása. Csak Istenhez szabad könyörögni, másokhoz nem. Ennek módjáról van szó a Miatyánkról szóló magyarázatban. Végül az egyház megbízatásáról és működéséről szól hozzánk a Káté.

Ezt követően a helyi lelkipásztor, *Nagy Károly* ismertette Köpec és a köpeci eklézsia történetét. A falu története során többször is véres események színtere volt, melyek közül a legismertebbek a székely lázadás leverése 1660-ban, valamint az 1849. december 9-i mészárlás, amikor a Hydte vezette osztrák csapatok Köpecet elfoglalván, a 24 órás szabad rablásnak 51 polgári lakos esett áldozatul. Talán ebből az időből maradt fenn a mondas: „Baj van Köpecen!” Iskolai hálózata 400 éves múltra tekint vissza. Középkori temploma ma szépen helyreállított műemlék. Mai formáját a XVIII. és a XX. században nyerte el. Az egyházközség mai lélekszáma szöványával együtt megközelíti a 700 lelket. Nem gazdag, de életképes egyházközség.

Kedves meglepetésként a köpeci gyülekezet ifjúsági fúvós zenekara adott koncertet a konferencia részére.

A konferencia második napjára a résztvevők kiegészültek az egyházmezejé lelkészeivel és azokkal, akik nem tudtak mindhárom napon részt venni. Ezzel a létszám jóval meghaladta a másfélszázat. A program istentisztelettel folytatódott, amelyen *dr. Bustya* nagytiszteletű úr a Ján 10,9-10 alapján beszélt arról, hogy milyen sokan keresik az ajtót az életükben, amelyen átmehetnek Isten Országába. Ez az ajtó maga Jézus Krisztus.

A délelőtti előadásban *Szegedi László* esperes, generális direktor „*Valóságképek a presbiteri életből*” címmel a Tit 1,5-8. versek alapjáról kiindulva adott áttekintést a presbitériumokról, számos eset felidézésével és ajánlásokkal a helyes eljárásokra. Hét csoportban vázolt fel a valóságból vett szituációkat: presbiter a családban; presbiter a papjához való viszonyban; beteg, öreg presbiter; körzetes presbiter; a „világ legjobb presbitériuma”, amelyik szeretettel fedezte papja

iszákosságát; ritka presbiter, aki a szöványban saját szolgálatával tartotta a lelket; végül néhány negatív presbiteri példa. Külön méltatta a magyarországi szövetség lapját, a „Presbiter”-t és kifejezte azt a véleményét, hogy annak el kellene jutnia minden gyülekezethez. Az előadást beszélgetés követte, amelyben a hozzászólók a maguk helyzetével kapcsolatban kérdéseket tettek fel, illetve problémáik megoldásához kértek segítséget. *Esperes* úr 3 minimális követelményt tart fontosnak a presbiterek kiválasztásánál: templombajáró legyen, rendezett legyen családi élete és ne legyen szenvedély rabja.

Az előadás után az elnök alkalmat adott arra, hogy a testvér-szövetségek üdvözleteiket átadhassák. Elsőként a Magyar Református Presbiteri Szövetség főtitkára, *dr. Szilágyi Sándor* és a Békési Területi Szervezet elnöke, *dr. Tóth János* kapott szót, akik vázolták az MRPSz idei missziói célkitűzéseit és az idén, ill. a közelmúltban ünnepeelt évfordulókat.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége nevében *László Kálmán* elnök elmondta, hogy együttműködési megállapodást kötöttek a Zilahi és a Kalotaszegi Egyházmezejé presbiteri szövetségei között, de szeretnének továbblépni és létrehozni az Erdélyi és a Királyhágómelléki Egyházkerület közös presbiteri szövetségét. Előbbi mintegy 10 000, utóbbi kb. 5 000 presbitert tömörít magába. Kifejtette, hogy a Zilahi és a Szilágysomlyói Egyházmezejében már bevezették a kisköri presbiterképzést a *dr. Judák Endre* által népszerűsített modell alapján és erre készülnek a Bihari Egyházmezejében is. A magyarországi „Presbiter” újságban 4 oldalt tartanak fenn a határon túli szövetségek hírei részére, amit igekeznek kihasználni.

Békés

A MRPSz Békés Megyei Területi Szervezete 2013. április 27-én tartotta az első félév megyei konferenciáját 200 résztvevővel, melynek az egyházmegye jelenlegi esperesi székhelye, a békési gyülekezet volt a házigazdája. A nyitó áhítat szolgálatát *Tóth Zoltán* füzegnyar-mati lelkipásztor végezte a Zsidókhöz írt levél 10,35-39-ben olvas-

ható igeversek alapján. Szemléletes példák segítségével hangsúlyozta életünk helyes irányának fontosságát, s azt is, hogy a meghátrálás következménye mindig elbukás. Ha megelégedve megállunk, azt jelenti, hogy visszafelé haladunk. Fontos, hogy ezen az úton jól értjük-e egymást és jól értjük-e az Igét, s nem állunk-e ellent Isten Lelkének? Akkor lehetünk győztesek, ha a hit fejedelmére tekintünk! *Dr. Tóth János* megyei elnök bevezetőjében megemlékezett a konferencia fő témájaként választott Heidelbergi Káté magyarországi és erdélyi vonatkozásairól és köszöntötte a megjelenteket, akik között a határontúli szervezetek is képviseltették magukat. A viszont köszöntéseket *László Kálmán*, a Királyhágómelléki Egyházkerület presbiteri szövetségének elnöke és *Flóriska István*, a Kolozsvári Egyházmegye presbiteri szövetségének elnöke tolmácsolta.

Az első előadást *dr. Juhász Tamás* kolozsvári teológiai professzor tartotta „*Mi az igaz hit?*” címmel, a Heidelbergi Káté 20-21. kérdés-felelet magyarázatáról. A gazdag tartalmú előadásból megérthettük, hogy a hitnek nem mi vagyunk, hanem Isten az alanya, ezért a „hitesemény” nem egyeztethető össze semmiféle szubjektív eseménnyel. A hit Isten és ember kapcsolatát jelenti, és a hit azért igaz, mert az egyetlen igazsághoz, az élő Jézushoz köt. Nem az én hozzájárulásomat várja Isten, hanem én várom, hogy ma-

gához kapcsoljon. Csak az üdvözü, akit Krisztus magába oltott. A hit „intellektuális” értelmezéseket a hit tárgya mindaz, amit Isten Igéjében kijelent és megígér, és amivel hiszünk, az a szívbeli bizalom. Így kapcsolódik egységbe az ismeret, a bizalom és az engedelmesség.

A konferencia második részében *Bittó Zoltán*, a MRPSz elnökségi tagja, a Felügyelő Bizottság elnöke, akinek családi kötődése is van a Békés megyei Biharugrához, „*Hitem és presbiterségem*” címmel hitvalló élettörténetet és Istennek szolgáló életpályát ismertetett meg a hallgatósággal. Többször hivatkozott gyülekezetének egykori lelkipásztorára, Gyökössy Endrére, aki szerint a keresztyénység életformát jelent, és az csak közösségben gyakorolható. Beszélt a hit személyességéről, a hit és a tudomány összeférhetőségéről, a magvetés, a család, a gyermekkor jelentőségéről, a fordulópontokról és a próbatételekről. Hangsúlyozta az engedelmesség, a mértékletesség és az ember-szeretet fontosságát. A presbiterség számára kegyelmi ajándék és lehetőség jócselekedetekre a háládatosság gyümölcseként.

A program befejező részében *Katona Gyula*, a békési egyházmegye esperese, a házi-

gazda gyülekezet lelkipásztorja köszönte meg a részvételt és vezette az imaközösséget, mely lehetőséget adott a nap ajándékaiért, áldásaiért való hálaadásra.

A program közös ebéddel zárult, ahol lehetőség volt testvéri beszélgetésekre és a határontúli kapcsolatok ápolására. Hálásan köszönjük a vendéglátó gyülekezet és presbitérium áldozatát és szeretetét.

Dr. Tóth János

Erdély

Ebéd után dr. Tóth János, a magyarországi Békési Területi Szervezet elnöke két előadására került sor. Első előadásában vetített képekkel gazdagon illusztrálva ismertette a magyar-román határon átnyúló együttműködés közös konferenciák formájában megnyilvánult mozzanatait, majd a második előadásában, melynek címe „*A XXI. század református presbitere*” volt, 8 szempontot sorolt fel, amely szerint kell a presbiternek életét kormányoznia. Ezek:

- folyamatos reformáció, megújulás,
- empátia és tolerancia gyakorlása,
- szellemi áldozatvállalás és együttgondolkodás,
- belső elhívás,
- konstruktív és együttműködő vezetés,
- lelki egészségvédelem,
- hitre alapozott optimizmus,
- visszatükröződés életében.

A hozzászólások sorában dr. Szilágyi Sándor kiegészítőleg megemlítette a XXI. század olyan sajátosságait, mint a média által áthatott társadalom és az állásfoglalás szükségessége családerkölcsei kérdésekben. *Pályi József* elnök a családunk és a fiatalok felé fordulás kérdését hangsúlyozta.

Az esti áhítaton *Kató Béla* főtisztelendő úr, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke szolgált a Csel 11,26-30 alapján. Az előbb

Antiókiában használt „keresztyén” jelző először inkább gúnynév volt, de látva a készséget az adásra az éhezőknek, a jeruzsálemi gyülekezetnek nyújtott segítséget, s az elnevezés pozitív jelzővé vált. Hasonló helyzetben a mi reakciónk inkább saját magunk bebiztosítása, pedig az adás adhat értelmet életünknek és presbiteri szolgálatunknak is.

A konferencia a harmadik napon vasárnapi úrvacsorás istentisztelettel zárult a helyi gyülekezettel közösen. Ezen dr. Bustya Dezső hirdette az Igét a Bír 6,36-40 alapján. Párhuzamot vont Gedeon kora és a mi korunk között; bálványimádás rontja a társadalmat, Isten büntetése érződik rajtuk és rajtunk. Emberek lehetnek Isten eszközei a szabadításra, akkor egy pásztor, ma presbiterek lehetnek ezekké. A kétféle gyapjú-próba is üzenhet nekünk; a gyapjúból kifacsart víz másokat üdíthet, a szárazon maradt gyapjú pedig szigetelheti az egyházat az ellenségeskedéstől, a pártpolitikai harcoktól.

A köpecsi egyházközség vendéglátása igazán nagyszerű volt és mindenki arról beszélt, hogy sok élménnyel gazdagodva mehetett haza Erdély és a Kárpátmedence más tájai felé.

Királyhágómellék / Sarmaság, Kraszna, Szilágyborzás

Akkor, amikor konferenciáról hallunk, valami nagyon tudományos dologra gondol az ember, ahol szakavatott tudós személyek tartanak beszédeket. Nos, a Szilágysomlyói Református Egyházmegyében szervezett Regionális Presbiteri Konferencia nem a tudományokat, hanem inkább a közösséget használta fel arra, hogy a mai egyházat mai kérdések mentén próbálja tovább vezetni.

Így került sor három alkalommal három különböző helyszínen (Sarmaság, Kraszna, Szilágyborzás) azokra a találkozásokra, ahol lelkipásztor és presbiter közös és egyéni gondolatokat szólaltathatott meg.

A konferenciasorozat záró alkalmára a Berettyó-mentén került sor április 28-án, a Szilágyborzási Református Gyülekezetben. Az említett régió mind a kilenc gyülekezete képviseltette magát lelkipásztoraival és presbiteri küldöttével. A hagyományokhoz híven a templom falainak csendes közegében zajlott le a konferencia. A helyi gyülekezet lelkes kórusa két ízben is megörvendeztette a jelenlevőket, külön erre az alkalomra választva kórusszámokat.

Az együttléti ígéhirdetéssel kezdődött. Jőmagam hirdetem Isten Igéjét a Galáciabeli gyülekezethez írt levél 6. részének 1-9 versei alapján. Az igei üzenet a közös „teherhordozásról” és a „lankadatlan” tennivágyásról szól, ahol Isten a hívők közösségére bízta az egyház mindennapjait, és ahol minden hívő embernek kötelessége Krisztus gyülekezetéért munkálkodni.

Ezt követően a házigazda, *Bogdán Szabolcs* lelkipásztor köszöntötte a gyülekezetet, hálát adva azért, hogy emberek Isten egyházának ügye érdekében hajlandók a találkozásra és a párbeszédre. A köszöntés kedves szavai mellett az irodalom lapjainak soraiból is elhangzott egy szép szavazat *Kása Erzsébet* előadásában.

Tóth András, a Szilágysomlyói Református Egyházmegye Presbiteri Szövetségének elnöke köszöntötte az egybegyűlteket. Az igei köszöntés mellett (1Thessz 3,12) örömet és háláját fejezte ki, hogy az elmúlt esztendőhöz viszonyítva számarányban többen jelentek meg az ideai konferenciákon. A három egyházmegyei régióban összesen 268 presbiter vett részt a találkozókön.

Az előadást *Szőnyi Levente*, a Szilágysomlyói Református Egyházmegye esperese tartotta meg „*Egymás terhét hordozzátok*” címmel. Kezdő gondolataiban a Galáciabeli gyülekezethez írt levélből kölcsönzött Ige hármastagoltságára hívta fel a figyelmet: EGYMÁS-TERHÉT-HORDOZZÁTOK. Mindhárom Istentől jövő parancsszó, és olyanfajta üzenet, aminek nem szabad hátat fordítani. Ámbár **nehéz feladatot** bíz ránk Isten, de mindenben hajlandó ott állni a hátunk

mögött. Az igei magyarázat és alapvetés után konkrétan beszélt a jelenlevő lelkipásztoroknak, gondnokoknak és presbitereknek az egyházmegye 21 anyaegyházáról, 1 leányegyházáról és 6 szórványáról, amely mindannyiunk nagy családjá. Szavaiban figyelmeztetett arra, hogy az eddig egységben élő és működő nagy CSALÁD fogalma miként bomolhat fel a nem törődőmség és az egymásra nem odafigyelés passzív eszközeivel. A nyugati példát említve, szomorú képet festett azokról a már nem létező gyülekezetekről, akik ma templomukat csak raktárhelyiségnek tudják felhasználni. Nekünk ezekből a szomorú példákából kell megtanulnunk azt, hogy ezt a szomorú folyamatot még időben el tudjuk kerülni.

Ezt követően a számok konkrét adataival modellezte az előadó azokat a körvonalakat, amelyek elsőként lelkileg, majd anyagilag biztosíthatják előbb a túlélést, majd a megmaradást. Az egész előadás a közös teherhordozás szükségességéről beszélt, amit nem lehet már sokáig halogatni. A lelkészek és presbiteri tagok hozzászólásai mind arról beszéltek, hogy előbb lelkiekben kellene jobban közeledniük egymáshoz a gyülekezeteknek, s ezt követően az anyagiak kérdése már könnyebben megoldható gond lehetne. A beszélgetésben elhangzott az a mára már törvényi szintre emelt lehetőség, hogy ebben az esztendőben – az Egyházmegyei Közgyűlés határozata értelmében – minden gyülekezetben adakozást hirdetnek a kisgyülekezetek megsegítésére, amely egy kezdő lépés a végső megoldás felé.

A záró gondolatokat *Tóth András* szövetségi elnök tolmácsolta stílusosan *Füle Lajos*: *A Presbiter* című költeményének felolvasásával.

Végezetül a bőségesen megterített vendéglátóasztal köré ültek a meghívottak és testvéri közösségben, jó hangulatban fogyaszthatták el a finom ételt. Köszönet érte a vendéglátóknak.

Hiszem és remélem, hogy ezek a konferenciák nemcsak emberi, hanem Istentől jövő törvényeket és gondolatokat tolmácsolnak, és így talán a gyümölcs is beéri majd egyszer Isten Anyaszentegyházában.

Kánya Zolt-Attila, lelkipásztor

Találkozás debreceni teológusokkal

Szövetségünk rendszeresen megkeresi a magyarországi teológiai akadémiákat azzal a kéréssel, hogy szeretne találkozni az ötödéves teológusokkal és elbeszélgetni velük arról, amivel majd a gyülekezetben találkozunk: hogyan, milyen elvárásokkal várják ott őket, illetve hogy mit várhatnak ők a helyi presbitériumtól. Az ideai tavasszal három helyen is sikerült ilyen találkozókat megszervezni: Pápán, Debrecenben és Budapesten. Itt most néhány mondatban a debreceni találkozóról szeretnénk beszámolni.

A debreceni találkozó azért is volt különleges, mert épp Áldozócsütörtök napjára esett,

amikor a Nagytemplomban sor került a pünkösdi legátusok kibocsátó ünnepi istentiszteletére. Ezen nemcsak a teológus hallgatók, hanem a Debreceni Református Kollégium diákjai is részt vettek. *Németh Áron* tanársegéd prédikációja után, melyet a Csel 12,20-25 alapján tartott, a Debreceni Református Hitstudományi Egyetem rektora, *dr. Fekete Károly* szavai bocsátották útjukra a legátusokat.

Az istentisztelet után – rektor úr szervezésének köszönhetően – tizenöt ötödéves teológus várta a Szövetség főtitkárát, aki előadásában egyrészt azokról az élményekről, benyomásokról beszélt, amelyek a gyülekezetbe kerülő

lelkipásztort várják, másrészt azt igyekezett megvilágítani, milyen elvárásaik vannak a presbitereknek az új, fiatal lelkipásztor felé. Röviden azt is kifejtette, melyek a Szövetség céljai, milyen területen kíván missziói tevékenységet kifejteni és milyen eszközei vannak a presbiter bibliai, egyháztudományi és gyülekezet-építési ismereteinek a bővítésére. Örömmel üdvözölt a főtitkár az ötödéves teológusok között egy roma származású lelkészjelöltet is, akire a Szövetség missziói célkitűzéseivel is összhangban nagy feladatok várnak nemzetünk gyarapodó létszámú társadalmi rétegének tagjai között.

SzS

Sárospataki hívogató

Kedves szolgálati és felkészülési utakat kereső Testvéreink!

Amikor ismerve vagy ismeretlenül is reátok gondolunk, hisszük, hogy nem csupán keresitek a megoldásokat, hanem Istentől vezetést is kértek az utakra és a tájékozódásra nézve.

Azért mi is imádkozó szívvel szeretnénk szólni, hívogatni és biztatni titeket minden megnyíló alkalomra. Ebben a híradásban most kiemelten is a Sárospataki Református Teológiai Akadémia nyújtotta lehetőségre hívjuk fel a figyelmeteket. Annak hitvalló teológus képzésére, de jelentősen kiszélesedett és jó bizonyosságot nyert felnőtt oktatási rendszerére is.

A Szentírás arra tanít, hogy minden szolgálatra való felkészülésünk az Úr Jézus Krisztussal és általa a mi Atyánkkal való kapcsolatunk rendezésével, megerősítésével kezdődhet. Így elindulva gondolhatunk az egész nyájra, annak gondozására és őrzésére. (ApCsel 20,28) Sőt amikor már szolgálatban állunk, akkor kapunk különösen erőteljes figyelmeztetéseket és óvásokat a forgolódásunkra, magatartásunkra nézve, hogyan is legeltessük az Úr nyáját. Péter apostol így ír: „...gondot viselvén arra nem kényszerítésből, hanem örömet, sem nem rút nyereszkeskedésből, hanem jóindulattal. Sem nem úgy, hogy uralkodjatok a gyülekezeteken, hanem mint példányképei a nyájnak.” (1Péter 5, 2-3)

Tudjuk, hogy ez a követelmény a tanítvány és a tanító erejét is meghaladja, de az Úr Lelke elvégezheti mindkettőjünkben ezt, miközben egymással közösségbe kerülnek, szolgatárssá és testvérré is válhatnak, kölcsönösen megbecsülve egymást.

Miért is hívogatunk Sárospatakra?

Azért, mert Isten megengedő és megajándékozó kegyelme folytán az evangéliummal szembeni támadások és az Úr szabadításának és helyreállításának történelmi méretű bizonyosság-fellegei vesznek itt körül.

Azért, mert Patak egyházunk ébredési, megújulási vonulatainak is tárháza, melyben a legnagyobb és legmeghatározóbb európai református szellemi mozgásaink is megjelentek, küzdöttek és győztek.

Azért, mert Patak a belmisszióra és annak egyházunkon belüli szervezeteire igen érzékeny, sőt azokkal messze menően együtt kíván munkálkodni. Képzése útján pedig azoknak megbecsülést is kíván szerezni. Ezért már a falai között összeköti a jövődőlkipásztorok és presbitereik, gondnokaik és misszionáriusaik szívét és bibliai látását.

Azért, mert meggyőződésünk, hogy minden egyházunk szolgálatára érett „újoncnak” kiképzést kell kapnia és minden tapasztalt szolgálattelvetőt „tartalékosként” is regisztrálni szükséges és „bevetésre kész” állapotban kell tartani.

Mindez nem program vagy iskolaszervezési kérdés, hanem annak a meggyőződésnek a kifejeződése, hogy lelkészek és laikusok együttműködésére és a gyülekezet – lehetséges – teljes bevonása nélkül elvégezhetetlen az a feladat, melyet Isten az Egyház mostani nemzedékei számára is elkészített.

A legtokéletesebb autócsodát is lehet további extrákkal gazdagítani, benne huzatot cserélni és kontinentális vagy brit közlekedési szabályokhoz újra tervezni. Akár minden nap többször lemoshatjuk és fényezhetjük, de ha a nyolc hengerből csak kettő működik, noha a sofőr vagy a versenyző akár a legmagasabb és párhuzamos közlekedési ismeretekkel is rendelkezik, a kocsi ereje, teljesítőképessége nem fog megnőni.

A kocsi az Úr, tőle kaptuk használatra és szolgálatra és benne különböző feladatokat tölthetünk be. Akár az ülésekét, akár az állásokét, de a pataki örökség, az Újszászyak, „Konczsándorok, Nagyarnák, Mátyásernők, Darányilajosok, Szabóoltánok és Szabólajosok” öröksége ma is arra ösztönöz, hogy „gyűjtőgyertyák legyünk” és minden hengert működésbe hozzunk. Most sajátosan Patakról szoltunk de hisszük, hogy az említettek minden más intézményünk szíve vágya is. Bizonyos, hogy ez már nem csak az ismeretekről és a diplomáról szól, hanem sokkal inkább a látásról és látomásról. A vének esetében pedig megengedetten az álmokról is. „Véneitek álmokat álmodnak; ifjaitok pedig látásokat látnak.” (Jóel 2,28b)

Közben a feladataink és Isten elvárásai nagyon is valóságosak körülöttünk. Hiszen évtizedeken át gyökereitől megfosztott társadalomban, megtaposott és sok tekintetben reménytelenül vált nemzetben éltünk. Az örökségünkre és Isten Igéjére való rávalóság jeleit felmutatva pedig az Európai Parlamentben törnek reánk, Nemzetünkre, Alkotmányunkra és Miniszterelnökünkre „durván s gazul” az értékpusztító magabiztosságával. Elsőrendben szellemi küzdelemben vagyunk, s a képzett kiskatonák nélkül a tisztikar is tehetetlenül válik. Mindezt látva és átgondolva legyen hívogatásunk és feladatra készülésünk utolsó mondata: „Jövel Szent Lélek Úristen, Töltsd bé szíveinket épen”.

Vele és Általa pedig jertek ti is kedves jelentkezők, nagyon várunk!

Pótfelvételi hirdetés

a Sárospataki Református Teológiai Akadémiára

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia közössége szeretettel várja a 2013. szeptemberétől induló képzéseire mindazokat, akik lelkészi, hitoktatói vagy más egyházi hivatást szeretnének választani. Az intézményben a következő szakokon lehet tanulmányokat folytatni:

- Teológia szak (osztatlan MA)
- Teológus szakirány (képzési idő: 10 félév)
- Lelkész szakirány (képzési idő: 12 félév)
- Katekéta-lelkipásztori munkatárs szak (BA) nappali és levelező tagozaton (képzési idő: 6 félév)
- Református közösségszervező szak (BA) levelező tagozaton (képzési idő: 6 félév)
- Sárospataki Presbiteri Népfőiskola (képzési idő: 1 év, 6 alkalom)

Jelentkezési határidő a pótfelvételi alkalmassági vizsgára:

2013. augusztus 27.

Az alkalmassági vizsgák időpontjai:

- Teológiai, teológus szakirány, lelkész-szakirány szakokra **2013. augusztus 30. 10⁰⁰**
- A többi szakra **2013. augusztus 31. 10⁰⁰**

További információk: www.srta.hu, ahonnan a jelentkezési lapok is letölthetők; e-mail: srta.dekania@gmail.com; telefon: 47/312-947; postacím: 3950 Sárospatak, Rákóczi utca 1.

D. Szabó Dániel

Elnökünk 80 éves

Rendkívüli elnökségi ülésre került sor június 3-án Sárospatakon. Elnökünk ezen a napon ünnepelte 80. születésnapját. Az elnökségi ülést ebből az alkalomból munkaebéd formájában tartottuk, amelyen Szövetségünk elnökségének tagjain és felügyelőbizottsági elnökén kívül megjelent a Sárospataki Református Teológiai Akadémia rektora, dr. Enghy Sándor, dr. Füst-Molnár Szilveszter rektorhelyettes és az SRTA spirituális tanára, Pásztor Gyula kíséretében; Szűcs Tamás, a Borsod-Gömöri Egyházmegye esperese, továbbá az újonnan megalakult Szabolcs-Beregi Területi Szervezet elnöke, Szucsányi Károly, és titkára, Bódiné Dávid Borbála is. Utóbbi testvérünk meglepetésként verssel is köszöntötte elnökünket.

szövetségeket. Szorgalmazója és támogatója a Sárospatakon folyó felsőfokú presbiterképzésnek, amit tanúsít az a táblakép is, amellyel az idén végzetek köszöntik Elnökünket. Körleveleiben, melyek biztatást és látásokat tartalmaznak életünkre nézve, rendszeresen erősíti Szövetségünk tagságát. 80. születésnapján szeretettel köszöntjük őt a következő Igével:

„Az igaz virul, mint a pálmafa, magasra nő, mint a libáni cédrus. Az Úr házában vannak elültetve, ott virulnak Istenünk udvarain. Öreg korban is új sarjat hajtanak, dús lombúak és zöldek maradnak, és hirdetik: Igaz az Úr, kösziklám Ő, akiben nincs álnokság!” (Zsolt. 92,13-16).

SzS

A megjelentek valamennyien nagy örömmel köszöntötték fel őt, akinek élete szinte felmérhetetlenül gazdagon tanúsítja Urunk szeretetét, vezérlő és óvó hatalmát, de példát is ad arra, hogy hátratételek, szenvedések, megaláztatások ellenére hogyan és milyen alázattal végezte és végzi ma is sokrétű szolgálatát. Szövetségünkön kívül elnöke a Magyarországi Aliansz Szövetségnek, a Wycliffe Bibliafordítók Egyesületének; a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Missziói Intézetének munkatársa, az MRE külföldi képviselőjére gyakran felkért lelkipásztor, de ezek mellett mindig szakít időt arra, hogy a Sárospatakon és környékén koreai testvérek segítségével létrehozott hét cigány gyülekezetet látogassa, közöttük szolgáljon és felvállalja a gyülekezeti tagok szociális gondjait is. Zsinatunk tanácskozási joggal meghívott állandó résztvevője. Tanácsaival és a konferenciákon személyes jelenlétével támogatja a Kárpát-medence többi országban megalakult vagy megalakulás előtt álló magyar presbiteri

Egervölgy / Noszvaj

Az elnökség 2013. május 20-án 16 órára összehívta a Szövetség tagjait a noszvaji templomban tartandó közgyűlésre. Anda Tibor helybéli lelkipásztor a 139. Zsoltár 7. v. alapján hirdetett áhítatát-

val kezdődött a közgyűlés. Utána Magyar Balázs elnök Igével köszöntötte az egybegyűlteket és felkérte Szilágyi Zoltán esperest előadásának megtartására. Az előadás főcíme: „Presbiterek az egyházmegye életében.” Alcímek: „Egyházépítés: hit-vezetési munka”. Hangsúlyozta, hogy az Egyháznak nagy hatással van a világra, pedig az Egyháznak kellene hatni a világra. A presbiternek Krisztus hordozónak kell lenni. A közösségben kell az irányítás. Az Isten Lelke motiválja a presbiter munkára.

Az építő előadást követően elkezdődött a választás előkészítése. Megválasztottuk a jelölő bizottságot. A bizottság javaslata alapján a tagság egyhangúlag megválasztotta Magyar Balázst elnöknek, Dósa Károlyt alelnöknek és Márkus Dezsőt titkárnak. A választást Pintér Elemér, a Presbiteri Szövetség bizottsági tagja vezényelte le.

Kérdések és válaszok tárgysorozat pont alapján az egybegyűlteket nem éltek a lehetőséggel. A záró imát Szabó Kálmán mondta el.

A közgyűlés végén a noszvaji gyülekezet bőséges agapéban részesített bennünket. Istené a dicsőség!

Szabó Kálmán

Az Isten kegyelméből élő ember

Portrévázlat Szabó Dánielről, Szövetségünk elnökéről

*Isten kegyelme által vagyok, ami vagyok
(1Kor 15,10)*

Szabó Dániellel ülök este hétkor a Presbiteri Szövetség kis irodájában. Bekészítve nekünk kávé, tea, víz, pogácsa. Dani bácsi (mindenki így hívja, nekem ő Dani, hiszen nem nagy közöttünk a korkülönbség) a Keletiből esik be egyenest a Ráday utcába. Volt osztálytársát temette valahol vidéken, s dohog, hogy késett a vonat. Ezt kicsi mosollyal teszi, mintha dicsérené a haszontalan vonatot. Ahogy mindig, ha valamit nem helyesel, ha valamivel nem ért egyet, ha valamit az ő Felhatalmazója másképp tenne vagy mondana...

Aztán ablakot nyit, s közben az osztálytársakra terelődik a szó. Előkap egy fényképet. Nem, rosszul mondom: „elővárás” egy fényképet, amelyen tíz-tizenkét éltesebb úriember áll fejelemzett „most csoportképet készítenek” tartásban. A csodák történetének első felvonását hallom, hogyan okította őt egyik osztálytársa, az akkor már évtizedek óta Svédországban élő orvos az egészséges étkezésre: fehér húsokat, halat, sajtot kell enni, mert az ő, a Dani „menüje” szalonna és kenyér, meg víz, mind mértékkel ugyan, de ez egyenes út a nyavalyákhoz. Nyilván az egekben van a koleszterinje, nem volna szabad. Dani szabadkoczik: szalonnát mindig hoznak neki, halat meg sajtot sose. Majd a következő percben a svédországi halevő orvos osztálytárs elszürkül és leesik az asztal alá. Dani valahogy felcibálja, leülteti, hívják a mentőket, de akkorra már a nagydarab ember éledezik is az ájulásból. Mi történt velem?! – kérdi. Semmi – feleli Dani –, csak a Jóisten csengetett. Ahogy minden embernek csenget, értesíti, ha készülnie kell.

Aztán rátérünk a kérdéseimre: honnan, kiktől, milyen indíttatást kapott, hogy nyolc évtized után sem lankad a „teljesítménye”?

Édesapja és édesanyja – így fogalmaz – szent ember volt, mindkettő szolgáló lelkületű. Édesapja hosszabb ideig (aztán megfosztották a palástjától) Hejőcsabán volt lelkész, édesanyja pedig, aki német anyanyelvű volt, korán árván maradt, s elkerült a debreceni diakonissza házba. Itt lett Révész Imre diakonisszája, s gondjaira bízta a „fekete barakkot”, a hajléktalanok menedékhelyét, ahol a férfiakat a nőktől fekete kátránypapírral választották el, innen a tákolmány neve. Volt hát kitől eltanulni a kicsik, az elesettek, a szegények, a rászorulóknak szolgálatát. Dani személyes gyermek-, és fiatalkori élményei a német megszállás, majd a Rákosi- és később, már felnőttként, a Kádár-korszak idejére esnek. A parókián a szülők rengeteg menekültet fogadtak be. Közöttük volt egy hórihorgas zsidó fiú, akit különösen is féltettek. Neki egy félreeső kis szufniban az akkor még gyerek Daninak kellett naponként tüzet raknia és élelmet vinnie. Édesapja kérdésére, hogy miért éppen ide menekült, a zsidó fiú azt a kritikával vegyes dicséretet mondta, hogy „azért, mert nekem azt mondták, hogy Ön nem csak pap, hanem ember is”. Dani később, kamaszként, a hortobágyi deportáltakhoz szökött be, vitt élelmet és gyógyszert, s megint csak Isten kegyelmére hagyatkozott, amikor látogatását a barakkban többször megismételte.

Egyszóval gyermekkorától „edzésben volt”. Mai életvitele ellent-

mond a józan észnek, s leginkább a mi elkényeztetett fogyasztói életmódnak. A nap ugyan neki is 24 órából áll, de ezt az időt a töredékre szorított éjszakai pihenéstől és a vonatos hosszabb-rövidebb szunyókálásoktól eltekintve a szolgálatnak, a feladatoknak szenteli. Ezek némelyike vállalt kötelezettség, némelyike ad hoc – de mindig felülről – kapott feladat. Ezek csodálatos változatossága teszi azt, hogy mindegyikből fel tud töltekezni, hiszen a kárpátaljai 50 holdon adódó feladatoktól (a gyümölcsfa ültetéstől az egyéb mezőgazdasági munkáig) az alkalmas vagy alkalmatlan időben való igei szolgálatokig, hat cigány gyülekezet lelki és anyagi szükségleteinek gon-

dozásától az Aliansz szervezéséig, a Presbiteri Szövetség elnöki teendőitől a sárospataki presbiterképzésig, a hejcei angol bibliatáborától a dél-koreai református küldöttség kísérgetéséig, a miskolci és csáti zsinagóga felújításának támogatásától a cikkírásig – felsorolni is hosszú lenne, mi minden tölti ki lélegzetvételnyi szünet nélkül a napjait. De bármilyen kilátástalan helyzet elé állította Isten, mindig csoda történt körülötte. Nem csak vele, hanem még az ellenségeivel is, akiket szeretetébe fogadott. Lehet-e nagyobb csoda annál, mint amikor egy magas rangú vezetőhöz, aki egykor hatalmi szóval megakadályozta, hogy felszentelt palástos lelkész lehessen, az Urísten odavezeti Danit és igazi, krisztusi szeretettel tölti meg az ellensége iránt a szívét? Vagy nem csoda-e, hogy amikor szerencsétlen pártfogoltjának kártevéséi

miatt ki akarják tenni a szűrét a nagy nehezen megkapott portási állásából, a szálloda személyzetise – rettegett nagydarab, nagyhangú asszony – ezt nem engedi meg, s titokban bevallja Daninak, hogy ő is Jézust vallja Urának, a párttitkár pedig védelmébe veszi, mert a tragikus hirtelenséggel meghalt fiát juttatja eszébe.

Arra a kérdésemre, hogy vannak-e álmai az Egyház, a nemzet, a világ jövőjét illetően, bibliai verssel válaszol: „...véneid álmokat látnak...”. Igen, én hitvalló Egyházzal álmodom – mondja. Konfrontáció és konfliktusok nélküli, konfessionális Egyházzal. De gyülekezeti tagok, laikusok nélkül az Egyház nem tudja Istentől kapott szolgálatát teljesíteni. Az Úr népekben, nemzetekben gondolkodik, ám az Egyház megújulása kell ahhoz, hogy a nemzet is megújuljon. Lelki ébredés kell, ezért kell imánk minden erejével az Úrhoz fordulni: Ő ad indító gyújtást és a gonдозói mozdulatokat velünk akarja elvégeztetni. Így fogjuk tudni Nyugat-Európát emlékeztetni, hogy „tudd, honnan estél ki”. Mennyei látást kell adni a népeknek, amint a sárospataki református kollégium közel ötszáz éve teszi, így őrizvén az élő örökséget. Ami pedig a világot illeti: mi csak két-három labdával labdázunk, pedig az Úr számunkra felfoghatatlan hatalmával és erejével csillagvilágokat mozgat, birodalmakat emel föl vagy dönt le tetszése szerint. Ha mi rádöbbenénk Isten terveinek gigászi nagyságára, bennük a mi porszem életünk semmiségére s mégis fontosságára az Ő szemében, mindjárt nem tűnne lehetetlennek, áldozatnak, illúzióknak és utópiának, hogy terveinek részesei vagyunk a magunk aprócska köreiben, az emberélet év-pillanataiban, személyiségünk minősége szerinti hozzájárulásunkban a mindenség Istene terveinek megvalósításához.

Farkas Márta

Meghívó

a Magyar Református Presbiteri Szövetség 13. Országos Konferenciájára

A konferencia témája: „*Rétegmisziók gyülekezeten belül és gyülekezeten kívül*”

A konferencia alapígéje: „*...bízassátok a bátortalanokat, karoljátok fel az erőteleneket, legyetek türelmesek mindenkihez*” (1Thessz 5,14)

Helyszín, időpont: Tahi, „Sion Hegye” Református Konferenciaközpont, 2013. szeptember 5-7.

A KONFERENCIA PROGRAMJA

2013. szeptember 5. (csütörtök)

- 14:00–15:00 Érkezés, regisztráció, elhelyezkedés a szálláson
 15:00–15:40 Megnyitó áhítat: *Árvavölgyi Béla* tahitótfalui lelkipásztor
 15:40–16:30 A rétegmisziós ágak és jelentőségük: *dr. Mikolicz Gyula*, a Biblia Szövetség titkára
 16:30–16:50 Szünet
 16:50–17:20 Társadalmi misziók a Magyarországi Református Egyházban: *Magyarné Balogh Erzsébet*, a Református Missziói Központ igazgatója
 17:20–17:40 Korreferátum: A lepramiszió és jövője: *Riskóné Fazekas Márta*, a Lepramiszió igazgatója
 17:40–18:30 A témák megbeszélése kis csoportokban
 18:30–19:20 Vacsoraszünet
 19:20–20:00 Esti evangélizáció: *Gottfried Richárd* diósjenői lelkipásztor
 20:00–21:00 Közös éneklés, beszélgetés

2013. szeptember 6. (péntek)

- 08:00–08:30 Imaközösség: *dr. Judák Endre* presbiterképzési titkár
 08:30–09:15 Reggeli
 09:15–09:45 Reggeli áhítat: *dr. Viczián Miklós* missziói titkár
 09:45–10:30 Idegen kultúrákba való beilleszkedés tapasztalatai a külmisszióban: *Sipos Alpár Szabolcs*, a Magyarországi Liebenzell Alapítvány kuratóriumi elnöke
 10:30–11:15 A Cigánymisziós Tanács munkája a Zsinaton: *Dani Eszter*, a Zsinat Missziói Bizottságának előadója
 11:15–11:45 Szünet
 11:45–13:00 Kerekasztal beszélgetés a cigánymiszióról: *dr. Szabó Dániel*, *Dani Eszter*, *Durkó Albert*, a Pünkösdi Egyház cigánymisziós igazgatója, *Jobbágy József*, a Zempléni Egyházmegye cigánymisziós referense, *Birinyi Márk*, a KRE főiskolai tanársegédje, *Lakatos Gabriella* cigánymisziós lelkész, *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár
 13:00–15:30 Ebédszünet, pihenő
 15:30–16:00 Iszákosmentő és szenvedélybeteg miszió: *Némethné Balog Katalin*, az RMK Iszákosmentő misziójának vezetője
 16:00–16:30 Lakótelepi miszió: *Jenei Zoltán* debrecen-széchenyikerti lelkipásztor
 16:30–17:00 Szünet
 17:00–18:30 A témák megbeszélése kis csoportokban
 18:30–19:20 Vacsoraszünet
 19:20–20:00 Esti evangélizáció: *Gottfried Richárd* diósjenői lelkipásztor
 20:00–20:30 Beszélgetés a Szövetség missziós céljairól
 20:30–21:30 Közös éneklés, fakultatív videoprogram

2013. szeptember 7. (szombat)

- 08:00–08:30 Imaközösség: *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár
 08:30–09:15 Reggeli
 09:15–09:35 Reggeli áhítat: *dr. Bodnár Ákos*, a Tiszántúli Egyházkerület v. főgondnoka
 09:35–09:55 A börtönmiszió módszerei és tapasztalatai: *L. Molnár István* börtönmisziós lelkész
 09:55–10:10 Korreferátum: *dr. Békefy Lajos*, a „Presbiter” főszerkesztője, ny. börtönlelkész
 10:10–10:45 Kórházmiszió: *Gál Judit*, az RMK Kórházmisziójának a vezetője
 10:45–11:00 Elnöki zárszó: *dr. Szabó Dániel* elnök
 11:00–13:00 Záró istentisztelet úrvacsora osztással
 Igét hirdet: *Sipos Bulcsu Kadosa*, az Északpesti Református Egyházmegye esperese
 Ágendázik: *Árvavölgyi Béla* lelkipásztor
 13:00 – Ebéd, hazautazás

SZERETETTEL HÍVJUK ÉS VÁRJUK PRESBITER TESTVÉREINKET ÉS VALAMENNYI ÉRDEKLŐDŐT!

Elhelyezés: a Konferencia-központ vendégszobáiban. Részvételi díj a 3 napra (2 éjszakára): 10 000 Ft/fő; ágyneműhuzatot lehet hozni, vagy a helyszínen 1000 Ft/fő áron igényelhető. Csak napközben részt vevő testvérek ebédet 1500 Ft, vacsorát 1000 Ft áron kaphatnak. Jelentkezés a Szövetség bármely elérhetőségén: telefon/fax: 06-1/476-32-11, mobil: 06-20/250-1428, e-mail: szovetseg@presbiter.hu, személyesen: 1092 Budapest, Ráday utca 28. Határidő: **2013. augusztus 30. 12 óra**. A részvételi díjak legalább felét kérjük előre befizetni, a többit lehet a helyszínen.

Megközelítés: A 880-as számú Volán autóbuszsal a 3-as metró Újpest-Városkapu megállójától a Tahi-Főkert megállóig (58 perc). A busz minden óra 35 perckor indul. Gépkocsival a 11-es úton a tahitótfalui révtől kb. 2 kilométerre (32-es km-kő után), a Tahitótfalu-Főkert busz-megállónál kell balra kanyarodni. A konferenciaközpontot tábla jelzi.

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Április

13-án Csengerben tartotta regionális presbiteri konferenciáját Szövetségünk szatmári egyházmegyei területi szervezete – többek között – *Bartha Gyula* esperes, *dr. Imre Sándor* főgondnok, *dr. Bodnár Ákos* szöv. elnökségi tag, valamint *Tóth Zoltán* szöv. területi elnök szolgálatával.

15-én készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

18-án főtítkári értekezlet volt Szövetségünk irodájában.

20-án Nagyváradon, a Püspöki Palota dísztermében tartotta éves közgyűlését a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége, melyen anyaországi Szövetségünket *D. Szabó Dániel* elnök és *dr. Szilágyi Sándor* főtítkár képviselte.

24-25-én a MRE Zsinat XIII. ciklusának 12. ülésén Szövetségünket *D. Szabó Dániel* elnök és *Váczai Gábor* titkár képviselte.

27-én Ilken tartották találkozójukat a Szabolcs-Beregi Egyházmegye presbiteri. Téma „A jól forgoló presbiter a XXI. század elején” volt.

Ugyanezen a napon Békésen tartotta presbiteri csendesnapját Szövetségünk egyházmegyei területi szervezete. Az alkalmon – többek között – *Bittó Zoltán*, a Budapest-Újpest Újvárosi Református Egyházközség tiszteletbeli presbiter előadással szolgált.

Ugyanezen a napon Budapesten, a Zsinati Székházban került megrendezésre az az ökögyülekezeti konferencia, melyről előző lapszámunkban is hírt adtunk. Szövetségünket a rendezvényen *dr. Nagy Sándor* képviselte.

30-án a Parlamentben az egyházügyi törvény módosításával kapcsolatban megrendezett konferencián Szövetségünket *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök képviselte.

Május

2-án a Pápai Református Teológiai Akadémia hallgatói között szolgált *dr. Szilágyi Sándor* főtítkár és *dr. Judák Endre* presbiterképzési titkár.

5-én a Cegléd-Újvárosi Református Egyházközségben tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk délpesti egyházmegyei területi szervezete.

7-én a Református Missziói Központban Szövetségünk főtítkára és missziói titkára a szeptember 5-7. között Tahiban megren-

dezendő országos konferencia előkészítése céljából megbeszélést folytatott *Magyarné Balogh Erzsébet*tel, a RMK lelkész-igazgatójával.

8-án tartotta alakuló megbeszélését Szövetségünk jogi munkacsoportja.

9-én a Debreceni Református Hittudományi Egyetem hallgatói között szolgált *dr. Szilágyi Sándor* főtítkár.

10-én a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának hallgatói között szolgált *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök, *dr. Szilágyi Sándor* főtítkár és *Bittó Zoltán* FB elnök.

16-án tartotta ülését Szövetségünk felügyelő bizottsága.

20-án, pünkösdhétfőn rendeztek presbiteri konferenciát az egervölgyi Noszvajon. Az egyházmegyei területi szervezeti tisztségekre történő jelöléssel egybekötött alkalom témája az egyházépítés (hit-vezetés-munka) volt. Az alkalomról lapunk más helyén beszámolót közlünk.

25-én Miskolc-Lillafüredre tettek közös kirándulást a Szabolcs-Beregi Református egyházmegye gondnokai.

Ugyanezen a napon Budapesten tartotta évi rendes közgyűlését testvérszervezetünk, a Magyar Evangéliumi Szövetség, melyen Szövetségünket – kettős elnöki minőségében – *D. Szabó Dániel* elnök képviselte.

31-én „Pünkösd után” címmel hitméllyítő evangélicációs estet tartott Szövetségünk dél-borsodi egyházmegyei területi szervezete *Péter András* diósgyőri lelképásztor szolgálatával Miskolcon, a Deszkatemplomban.

Június

1-én Szigetváron tartotta konferenciáját Szövetségünk baranyai egyházmegyei területi szervezete.

2-án Dédesen tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk észak-borsodi területi szervezete. Az alkalomról lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

3-án szabolcs-beregi egyházmegyei területi szervezetünk közelmúltbeli megalakulását üdvözlő kihelyezett, rendkívüli elnökségi ülés volt Sárospatakon. Ez alkalommal történt Szövetségünk elnökének köszöntése is, 80. születésnapja alkalmából.

11-én tartotta második megbeszélését Szövetségünk jogi munkacsoportja, melyen a Szövetség közhasznúságával kapcsolatos jogszabályok kerültek napirendre.

21. és 23. között Köpecen (Erdővidéki Egyházmegye) tartotta 4. konferenciáját az Erdélyi Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége, melyen anyaországi szövetségünket *dr. Szilágyi Sándor* főtítkár képviselte. Téma a HK 450. évfordulója kapcsán „A presbitériumok egyházközségenkénti tevékenységének sajátossága” volt. A konferencián részt vett és előadást tartott *dr. Tóth János*, a Békési Területi Szervezet elnöke.

22-én tartotta a 2012/2013. tanévet záró ünnepélyét a Sárospataki Presbiteri Népfőiskola a Sárospataki Református Teológiai Akadémián, melyen Szövetségünket – tanári minőségében is – *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök képviselte.

28-án a Magyar Református Egyház Közös Zsinatának ülésén Debrecenben Szövetségünket *dr. Imre Sándor* főgondnok, Szövetségünk Tiszántúli Koordinációs Bizottsága elnöke képviselte.

Július

8-án készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

A szerkesztő bizottság következő ülésének időpontja: **2013. szeptember 16.** Megjelentetésre szánt írásait eddig az időpontig kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

Váczai Gábor

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Dr. Kelemenné Farkas Márta*, *Dr. Kis Domokos Dániel*, *Kövespataki László*, *Mikó László*, *Dr. Papp Vilmos*, *Dr. Ritoók Zsigmond*, *Váczai Gábor*, *Dr. Viczián Miklós*. Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. PhD Békefy Lajos*. Felelős kiadó: *Dr. h.c. Szabó Dániel*. Tördelés: *Heckmann Tamás*. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: szovetsseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 2100 Ft, Európa országába 4200 Ft, a tengerentúlra 4800 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Rosental Kft. Felelős vezető: a Kft. igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza! ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 350 Ft

Ág Simeon gazdag hagyatéka (4.)

A misszió „Világossággul a pogányok megvilágosítására...” (Lukács 2,32)

Ebben látja a karján fekvő Kisded érkezésének és küldetésének célját Simeon is, az evangélista is. S ezzel kínálja Örömhírét Theophilos tábornoknak.

Izráel, s azóta 2000 éven át az egyház sokféleképpen viszonyult – nem mindig „világos” – világhoz. Volt, amikor közömbösen, volt, amikor üldözött vadként menekült előle, volt, amikor ellenségesen. Izráel – amíg kánaáni pogány hatások érhették – isteni parancsra elkülönült. Majd éppen a babiloni fogság vége felé Ézsaiás próféta és utódai hatására felismerte, hogy Isten üdvössége mindenkinek szóló evangélium. Kyrosz perza uralkodó határozata nyomán hazatérve, Malakiás próféta által már így szól az Úr (1,11): „Napkelettől fogva Napnyugatig nagy az én nevem a pogányok között...”

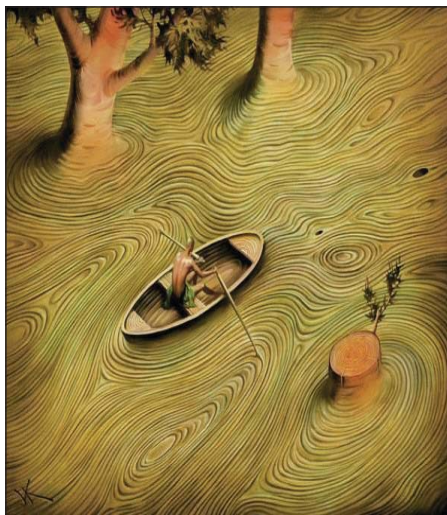
A diaszpórában maradt zsidóság, ám ugyanúgy az utazó kereskedők mindegyike – misszionárius volt. Prozelitának nevezték azt, aki elhagyva a pogányságot, körülmetélt és megkeresztelkedett. (Vagy csak megkeresztelkedett, ha nő volt. Meg kell jegyezni, hogy a „kereszttség” kifejezés erre a korra nem pontos. A zsinagógai mikvében – medencében – bemezteléséről van szó.)

A missziói módszer ez volt. Az idegen – miután megcsömörlött a bálványimádástól – érdeklődött Izráel hite iránt. Ezek voltak a „szebomenoik” (istenfélők, istenkeresők). A hívő zsidók igyekeztek lebe-

Nagy harctér

ez az emberi élet, ahol naponként megújul a csata, alig fejezzük be az (életet) egyiket, máris a másikba kell készülődünk. Ebben a folyton meg-megújuló küzdelemben úgy látjuk a győzelem reményét teljesedésbe menni, ha kisebb-nagyobb táborokba szegődünk. Különböző jelmondatokat készítünk, kreálunk, amelynek nemcsak hallgatói vagyunk, hanem megvalósítói is törekszünk lenni. Égő gyűlölettel és gyakran a gyilkos érzületével tekintünk arra, aki nem a mi táborunkban van. Mert mindnyájan azt hisszük, hogy csupán az az egyetlen út vezet az egyetemes boldogsághoz, amelyen mi járunk. Semmi sem jellemzőbb az emberre, mint a pártérdek szolgálata, bár kénytelenek vagyunk elismerni, amikor magunkba tekintünk egy-egy csendes órán, hogy a másik is azt akarja, amit mi, csak más úton és más eszközökkel. Egyedül a krisztusi célkitűzés az, amely minden ember számára egyformán ígéri az élet boldogságát. Ez az a célkitűzés, amely a hitetlen emberek lelkét éppúgy felforrósítja boldog önátadásra, mint a kétségeskedő és ingatag embert.

Szabó Gábor

szélni zsidó vallás felvételéről, ecsetelve a sok hátrányt. Ha az illető továbbra is ragaszkodott elhatározásához, befogadták. Jézus viszont meghirdette a világmissziót. Szinte parancsba adta. Azóta minden hívőnek kötelessége, hogy hitéről minden élethelyzetben tanuskodják. Simeon hagyatéka: Légy világosság a sötétségben. Légy „só” az ízetlen, életellenes világban. Légy embermentő!

-p s.

Úrvacsoravétel Kalotaszentkirályon

Bódás János

Úrvacsora

*Az csak igazi, az a hit,
mely mindig ad s tesz valamit,
mely testet ölt, él s látható,
termő, jövővel biztató,
mibe itt, s ma lényegül át
Krisztus, megmutatván magát
tebened is: ha emberül
dolgozol s nem selejt kerül
ki a kezedből, - s hogyha kést
rejt szó, kéz - te adsz békülést.*

*Ha ott küzdesz azok között,
kik ma úzik az „ördögöt”:
háború, nyomor démonát.
S az ember boldogság-jogát
váltják meg, de nem véres érvvel:
a munka s eszme fegyverével!*

*Lásson a gyanakvó világ
hitet, mely nemcsak szóvirág,
de úgy terem és úgy ragyog,
mint Krisztus-szava: én vagyok!*

*Ezt parancsolja ő maga
ha terítve az asztala:
vérem ital, a testem étel,
íme vegyétek és egyétek,
S amit én tettem, azt tegyétek!*